

ONAMENTUL

an . 28 Cor.
jum. . 14
lună . 2.40
ul de zi pentru Ro-
și străinătate pe
un 40 franci.
pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inapo-
lază.

Diletantul sfătos.

Arad, 27 Iulie 1911.

Diletant în viața publică se zice omu-
re ține să facă ispravă mare, fără să
o vocațiune și o pregătire corăspun-
re. Figură ștearsă, ambițios peste
ră, guraliv incoherent, el nu scăpă
ul de a se amesteca în vre-o discuție,
re ar putea să facă sgomot în jurul
o copie omenească mai mult, un papa-
lăgios, înzestrat cu anumite însușiri
producere a sunetelor, el nu adaugă
original din domeniul simțirii sau al
irii și totuș se frământă ani întregi și
ste în dulcea și fericita conștiință. că
zintă un rol oarecare pe acest pă-

rebuie să mărturisim că numărul ace-
ncolori, printre contimporanii noștri,
te mic. În ori ce direcție de desfășu-
a vieții publice am privi, vom găsi,
ominând seria aceasta de diletanți,
se vâără, se îmbulzesc, se cocotează,
peul lor irezistibil și-și iau aere de
ici, de moralști și de tirani ai bunului

literatură a fost totdeauna bine re-
ntată această specie, ca și în teatru
ldă. Alături de puținele talente, cari
ază din purul indemn al firei, se gă-
de-apururi nenumăratele umpluturi,
e ilustrează de obicei prin mare în-
eală. Și lumea iubește mediocrita-
ăci astfel este mentalitatea ei. Și lu-
ufere pe îndrăzneți și admite absur-
ăci i-se pare interesant. Iată de ce

nu e diletant, cât de inferior la noi, care să
nu-și găsească și el un colț de gazetă și că-
ruia să nu i-se creieze o platformă, dela
care să disprețuiască talente reale. In a-
ceastă privință se distinge foaia autori-
zată, care are avantajul de aș fi comandat
direct din București câteva exemplare de
diletanți, tipi, salvați din naufragiul vieții.

De știință ce se zicem? Noi, Românii
din Ungaria, nu avem școală superioară.
la care științele variate ar putea să se des-
volte și în limba noastră. Intorși dela școli
străine, filosofia și disciplinele ei, sociolo-
gia sau economia națională, se divulgă la
noi așa de rar și într'o limbă așa de impo-
sibilă, încât nu întrece de loc marginile di-
letantismului celui mai încâlcit. Exprima-
rea de abstracțiuni, sau definițiile știin-
țifice, sunt făcute cu atâta stângăcie, încât
un stilist humoristic la noi ar avea din ce
să-și facă un temei de satirisare. Mai cu
seamă se recomandă satira bine pentru
modul cum se vorbește la noi în public de-
spre chestiunile de drept, cum se explică
legile țării, când se pomenesc în vre-o adu-
nare de popor. Și nu uitați pe filosofii no-
ștri, cari, voind să dea o tâlcuire științifică
votului universal, sau, imitând pe cei dela
„Huszadik század”, vorbesc o pășărească
științifică, fără păreche ca terminologie.

Rostul cel mai pronunțat însă îl are
diletantul în politică. Aici este la largul
lui, ca o picătură, care face parte solidară
dintr'o mare. Aici toată sfătoșenia îi este
îngăduită. Nimeni nu-l întreabă de talen-
tul de a vedea și a judeca el singur. Cel ce
cunoaște programul, cel ce știe din trecut
că este bine „să ne organizăm”, chintesen-

țiază prototipul acesta al diletantului și,
inzestrat cu atâta cunoștință, și-a câștigat
îndeajuns dreptul de a trage pe alții la so-
coteală...

Povestea diletantului politic, precum
știm, este aceeaș. După ce trece
la universitate, tânărul român învață
câteva puncte cardinale din
politica noastră, află despre auto-
nomia Ardealului, știe să dea o definiție
solidarității, vede că nu suntem organizați
și că e vorba de votul universal, iscălește
apoi telegrame de aderențe și ajunge ast-
fel un om pregătit pentru viața publică.
De douăzeci de ani încoace aceasta a fost
școala diletanților noștri politici, oameni
cum se cade, desigur, dar fără orientări
mai mari și fără orizonturi, mai ales fără
cunoștințe mai aprofundate în materie de
prefaceri. Cu atât bagaj de orientare ei
intră în arenă. Pe Dumnezeu! Ei sunt
buni Români, dar pe cât de înguști, pe
atât de țanțoși și toată fudulia lor se re-
duce la faptul, că ei cunosc programul.
Știu că trebuie „să ne organizăm” și re-
spectă autoritatea...

Iată, de pildă, zilele acestea un colabo-
rator al „Gazetei”, cum bate el apa în piună
după calapodul celui mai încăpăținat di-
letant. Ce aer important își dă, el, eternul
cultivator de cuvinte goale repetate după
alții, omul formulelor moștenite! Câtă
grozăvie din partea unui om, care în viața
sa n'a scris o pagină ca lumea și cutează
să dea lecții scriitorilor consacrați! Ce
naive sunt rândurile lui șterse din argu-
mentările lui, trivializate de mult de alți

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Cântec.

— După W. Schakespeare. —

— Hai să ne iubim, frumoso,
Cât e vreme de iubit...
De-o fi mâne, — cine știe!
De-a fost ieri, — s'a isprăvit!

Vino... vino... Vremea zboară
Alfăitul i-l ascult:
Inerețea e o haină
Care nu prea ține mult!...

Florile ce le-oiu culege...

Eu știu că și în astăseară
Va lumina zadarnic luna...
Balconul gol, fereastra 'nchisă
Mă vor primi — ca 'ntotdeauna!...

Dar voi veni și 'n astăseară
Purtat de-aceleași vechi speranțe,
Șe sub fereastra 'ntunecată
Vă cânt eternele-mi romănțe...

li florile ce le-oiu culege
Șe struna bieteii mandoline
Vor înveli întreg balconul
Ntr'o ghirlandă de suspine...

Victor Eftimiu.

Ceasuri de seara.

— Paserile nopții. —

De Ion Agârbiceanu.

Pădurile durmiau. Pe culmile mai depărtate
căzu întunerecul. În restimpuri veniau șoapte
ușoare, aduse de adierile serii. Dintr'o afundă-
tură se auzi un țipet jalnic, prelung, plin de du-
rere: „Chiau-chiau”. Și alte țipete, tot așa reci,
porniră deodată din mai multe părți. În liniștea
inserării se auziau departe, aveau răsunete pre-
lungi în pădurea înfiorată.

— Auzi-le? Iar au început tortorițele” zise
moș Ioniță. De-i noros, de-i senin, ele abia aș-
teaptă să vină seara. Când toate vietățile se trag
la hodină, ele n'au liniște.

— Sunt paseri de noapte?

— Da, buha, cu tot neamul ei. Mici, cât pum-
nul, cu ochii rotunzi de sticlă, cu urechi de pene
cât un vârf de chibrit; mari cât un sноп de tre-
stie, cu penele imprăștiute, cu coarne în loc de
urechi, ele au același glas care nu samănă a pa-
sere. Mai de grabă crezi că-i un pui de godină, de
sălbătăciune. Zice că nu văd ziua. De aceea trăesc
ele noaptea. Ziua stau ascunse în scorburi pu-
trede, fug de lumina zilei. Noaptea văd departe.
Eu nu prea cred în poveștile astea. Eu zic că ele
iubesc întunerecul și au legături cu duhurile rele.
Nu înzădar ciuvica, buha și ea, coboște a moarte
de cântă pe o casă de creștin.”

Aproape la poalele pădurii se auzi un strigăt ciu-
dat, ca de un om răgușit, care ar chema pe cineva
de departe.

— Hu! hu-hu-hu-hu!”

— „Iacă și Faraon, bată-l Precista” zise moș
Ioniță, ridicându-se într'un cot pe țelină. Căni
începură să bată ca la om. Ș'au tot bătut, pân'au
băgat de seamă că-i pasărea ce-i înșală în toate
serile.

— Mie paserile astea de noaptea nu-mi plac,
zise moșul. Iată și huhurezul ăsta. Zice că vine
iarna grea, de cântă mult peste vară. Nu știu.
Știu însă c'am pușcat până acum douăzeci. Și
de-oi mai trăi am să mai pușc.”

Se ridică și se furișe în colibă. Ieși cu pușca
subțioară.

— Ce vrei moș Ioniță?

— Ia să-l opresc. Imi ține urechile. Paserile de
noapte au legături cu necuratul. Nu-mi place să-l
aud aproape.” Și se strecură ușor pe povârniș,
spre marginea pădurii. Paserea huhuriza, tăcea
un restimp, apoi cânta iar. Căni porniră după
moș Ioniță, dar se întoarseră în curind. Așteptau
acum lângă mine. Mă gândeam: cum are să-l pu-
ște pe întunerec? În depărtări buhele cheunau
mereu, plângător ca niște pisici. Deodată pușca
trăsni sec, și tunetul ei trecu fulgerând par'că,
umplând depărtările c'un țuit metalic. Căni se
repeziră, hăpând rar, spre marginea pădurii.
Huhurezul nu se mai auzi. Tăcură și buhele de-
partate, și un restimp fu liniște desăvârșită. Apoi,
urechiatele din scorburi, începură iar. Moș Ioniță
nu se mai întorcea. Să-l fi atins? Așteaptă poate,
să se pună paserea intralt loc? Priveam câmpia în-
florită a cerului, și cercam să deslușesc stelele în
calea laptelui. Strălucea verziu, ca un ochiu de
smarald, trimițând raze scumpe, ca prin lungi
gene catifelate, luceafărul sării deasupra măgu-

diletanți mai vechi! Și ascultați ce modestie de diletant:

„In special, eu începând dela universitate și până în ziua de azi am avut prilejul, la tot cazul în cerc mai restrâns, să stau în fruntea afacerilor publice românești. Am văzut multe păcate și am încercat să le sanez, fie cu binele, fie cu răul. (Taci, frate! Red.) Și am băgat de seamă, că orice corespondență, prin care am înfierat cu cea mai mare moderațiune păcatele ce le-am observat nu a dus nici o sanare.”

Și asta se cheamă logică de diletant, care își recunoaște singur slăbiciunea. Ar vrea adecă omul să „saneze” și el ceva „fie cu binele, fie cu răul” și când colo se convinge de fiecare dată, că nimic nu prinde pe urma lui, că vorbele cu cari „înfierează” pe alții merg în vânt și provoacă efectul contrar celui voit. Nu vede deci domnul cu pricina cum însuși logica d-sale îi impune, din experiență, datoria să-și tragă consecința căci diletantul de cuvinte goale este un luptător de prisos și nu are ce căuta în sfatul obștei serioase!

Procese de presă. Cetim în „Sfătuitorul” dela Huedin: „Se vede că nici noi nu vom putea încunajura soartea tuturor gazetarilor români, și nouă ne va fi dat să suferim pedepse pentru gândul bun și dragostea ce o avem față de țărâna noastră, cel puțin la așa ceva ne putem aștepta, auzind știrea, că iubitul nostru redactor responsabil și vice-președintele despărțământului nostru, Emil D. Măclariu, preotul Totelecului, e pus sub acuză, pentru-că în articolele: „Iubitul popor românesc!”, „An nou cu bine” și „Limba de maică” din numerile 1, 2 și 3 al „Sfătuitorului”, s'ar fi ocupat cu politica...”

Congresul Ligii culturale unguerești. Instituția cea mai scumpă strănepoților lui Magor, Liga pentru maghiarizarea prin cultură a tuturor cetățenilor ungari, își va ține congresul anual în Cluj, încă în cursul verii acesteia, deodată cu congresul anual al Ligei ardelenesti *Emke*, această instituție care are menirea specială de a maghiariza Ardealul românesc și care în-

plinește anul acesta 25 de ani de laborioasă activitate în acest scop.

Un moment de mare importanță, fără îndoială, pentru viața publică a civilizațiilor noastre turanice. Din ziarurile unguerești aflăm și programul acestui epocal congres: Va vorbi fostul prim-ministru Széll Kálmán, reeditându-și de sigur triadele șovine, rostite acum trei ani la congresul din Alba-Regală. Fostul prefect Falussy Árpád va ceti o conferință cu titlul „Idea națională unguerească acasă și în străinătate”. Cuvântul de încheiere îl va rosti Rákosi Jenő, directorul ziarului „Budapesti Hirlap”. Incolo, firește banchete, excursii și vizite ocazionale. Clujul, acest viespar șovin din Ardeal, va avea două zile de importanță cu atât mai memorabilă, cu cât însuși Majestatea Sa monarhul se va reprezenta la congres prin arhiducele Iosif.

Ne aducem aminte, că probabil în aceleași zile, la Blaj se vor desfășura serbări la fel, de-un entuziasm, însă care se va resimți de durerea unei situații mașter. Și suntem siguri că celor ce vor sărbători la Blaj roadele unei munci sărace și prigonite, nu li-se va abate întrebarea naivă, că oare monarhul de ce nu le-a trimis și lor un reprezentant, drept semn al griji lui părintești pentru râvna celor aproape patru milioane de fii buni, ascultători și atât de supuși?

Contra-obstrucție. În sânul partidului guvernamental se aud glasuri cari ar dori să pună capăt obstrucției justhiste printr'o lovitură ca cea dela 18 Noemvrie 1904, când fără să se aștepte terminarea discuției partidul liberal a procedat la votarea regulamentului revizuit.

De data aceasta, deputatul Balogh Pál propune în „P. Lloyd” o contra-obstrucție ciudată. Spune anume că ce-i drept regulamentul permite ca la cererea alor 20 de deputați orice votare să fie nominală și permite ca votarea, la cererea alor 20 deputați, să fie amânată pe a doua zi.

Dar — și aici trebuie să admiri logica deputatului guvernamental! — regulamentul nu dispune ca a doua zi votarea să se și facă. Par-

huse cel de sus: n'aveau copii. Mare supărare pe femeie, că se simțea voinică și sănătoasă, și-și zicea: ce copil frumos aş putea să am. Mare durere pentru bărbat, care simțea că agonisește în zadar. Dar el cât era de năcăjit, tot avea o bucurie: credința nevastei. O păzea și-o temea și de umbră. Dar n'avea nici un semn pentru necredința ei.

Peste câțiva ani s'a întâmplat că'n vecini cu ei s'a așezat o păreche tină. Erau, de departe, ceva rudeni. Și, din ce, din ce nu, i-se păru lui Ierotei, — bărbatul cel bănuitor, că nevasta lui s'ar uita nu știu cum la însurățelul din vecini. Ba că își pleacă ochii când îl întâlnește, ba că se roșește în obrazi ca un măr părguit, ba că i-se leagă limba când vorbește cu el.

— Tu văruto — i zicea văruto la nevastă-sa, — să bagi de seamă, vecinul ăsta nou, n'are gânduri bune cu tine.

— Taci Ierotei că-i păcat să bănuiești pe om. Are nevasta lui, și i-e dragă nevasta, Tu, se vede, nu te mai sature de prostii. De când te știu mă tot bănuiești, dar n'ai fost harnic să-mi faci un fiior.”

Ierotei își mușcă buzele de ciudă, și nu-i mai zise nimic. Iar femeia, în taina sufletului său se ruga în toată seara s'o cinstească Dumnezeu cu copii la casă. Să aibă ea un copil nu i-ar fi așa de pustie viața, și nu i s'ar urî când Ierotei o încuie cu trei lăcate, în casă. Bărbatul nu-i mai zicea nimic, dar îi pândea tot pasul, toată suflarea. Și să nu fi dat Dumnezeu s'o afle vre-odată la poartă povestind cu vecinul. O rupea în bătai.

Femeia răbda și se ruga lui Dumnezeu și-i zicea:

tidul guvernamental n'are decât să ceară mereu amânarea votării pe ziua a doua și — obstrucție e înfrântă.

Impresia ce a făcut-o această propunere ca răghioasă asupra partidului guvernamental învederează și din faptul că nici n'a fost relevată.

Obstrucția tehnică continuă. În ședința de azi a camerei deputaților nici nu s'a putut intra în ordinea de zi: discuția reformelor militare. Opoziția a prezentat și azi numeroase cereri de concediu și a cerut, în același timp, să se voteze, nominal, asupra fiecărei cereri în special.

Și dela orele 10 până la orele 2 nu s'a ceti numai apelul nominal.

Opoziția nu va îngădui nici mâne discuția.

Soluția chestiei albaneze.

Un important articol al senatorului român Batzaria.

Senatorul român Batzaria-Effendi arată într'un jurnal turc părerea asupra chestiei albaneze.

Albanezii — spune dânsul — se împart, din punctul de vedere religios, în trei categorii: musulmani, ortodocși și catolici. Musulmanii sunt majoritate. În doilea loc vin ortodocșii și apoi catolicii cari nu alcătuiesc decât o mică minoritate.

Cei dintâi sunt împărțiți în sudul și nordul Albaniei. Ortodocșii sunt așezați la sud, iar catolicii la nord.

Firește, deși sunt de aceeași rasă, cele trei categorii n'au fost totdeauna de acord și între ele a existat totdeauna o oarecă neîncredere. Această neîncredere a devenit adesea în ostilitate. Dar nu numai între Albanezi de religie diferită s'au produs incidente regretabile. Uneori acestea se produceau între Albanezii musulmani din Nord și Sud, ba chiar se poate spune că această ostilitate există și acum. Toate încercările făcute pentru a o suprima. Ea nu va dispărea decât cu timpul cu dezvoltarea instrucțiunii.

Sarcina guvernului este mare și grea.

Doamne vreau să rabd, deși nevinovat toate bătăile bărbatului, numai fie-ți milă de mine, și dă-mi copii la casă.”

Și în urmă Dumnezeu a ascultat-o. Cât ce simțit într'altă stare a început să salte de bucurie, și a întinerit într'o zi cu zece ani.

— Ierotei, zise ea seara, ni-se împlinește rînța.”

Dar bărbatul se întunecă îndată, i-se gorî un drac în suflet, și el își zise cu hotărâre: Nu e copilul meu, e al vecinului.”

Și în seara aceea, fără de nici o vină, o bătaie mai cumplit ca totdeauna.

De aici încolo femeia suferia fără durere de bele și palmele lui. Numai când bărbatul o izbea nebun, unde ajungea zicea oftând:

— Ierotei, bagă de seamă, ai să omori doi copii vieti.”

Dar în sufletul lui Ierotei pe lângă dracul dintâi, al bănuiei, se mai strecură și al doilea care poartă gura lumii. Și era din zi în zi mai rău.

În urmă Dumnezeu îvinse de-o parte: copilul să nascu sănătos. Un fiioraș voinic și trădător. Dar de altă parte îvinse ghiavolul: Ierotei. Iar dată ce-a privit băiatul i-se păru că-i ruptă cătă cu bucată din vecinul său. Cu cât creștea copilul, asemănarea i-se păru mai mare. Până la trei luni nu se mai îndoia.

— Văruto îi zise într'o seară nevastei, copilul ăsta nu-i al meu. Și nu te voi lăsa să te bucuri în casa pe care mi-ai făcut-o din rugine.”

rii. În fulger de lumină căzu o stea de-asupra coastei cornului. În aer plutea resufletul pământului, ca o aromă.

— Blăstămată lighioană” zise moș Ioniță, respirând adânc, zvârlind de-o parte o pasere lungă-găreată, ce părea numai pene.

— Ai nimerit-o?

— Asta nu-i greu. Ci vezi ce ghiare a prăsit scorpionul. Il puști, dar cu ghiarele se acată așa de tare de coaja lemnului, de nu cade. Trebuie să te urci în copac, dacă vrei să'l duci cu tine. Țtăi al douăzeci și unălea,” zise mulțămîit, cântând după un chibrit în curea.

Paserea era urită la vedere, și câinii se feriră de-o parte.

— Și te-ai urcat acum pe întunec după ea moșule?

— De, ce să faci. Am și eu o patimă: să prăpădesc paseri de noaptea. Altă pasere n'am pușcat în viață. Celealalte paseri au un rost pe lumea asta. Unele cântă, altele culeg omida. Dar neamul buhei nu-i de nici un folos. Cine iubeste, ne poate, întunecul și fuge de lumină, fie om, fie pasere, e fire rea și dușmănoasă.

Paserea asta, huhurezul, are, de altfel la noi în sat o poveste. Să vezi numai ce se pune în socoteala împănăturii ăstăia.

Moș Ioniță luă paserea și o zvârli mai departe.

Acum zice că erau odată doi oameni, un bărbat și o nevastă. Aveau ei casa lor și moșie — multă, puțină, cât le-a dat Dumnezeu. Trăiau îndestuliți, că erau harnici. Numai cu ceva nu-i mi-

tot așa de importantă. Dat fiind
adevăr care nu e ignorat de nimeni,
că relațiunile între Albanezi nu
ce ar trebui să fie între frații a-
element, guvernul trebuie să țină
de el atunci când e vorba de auto-

în această privință, a regimului
Albanezii sunt divizați; dar
lor nu se mărginește la atâta.
se înțeleg nici în privința instrucției,
care face că, pe când Albanezii dela
progresează, cei dela Nord stau pe loc.
lăcă la Nord, în orașele marginase
soli, în interiorul țării domnește o
tă complexă.

asta se datorește faptului că, în
școlile sunt grecești și că Alba-
din această regiune se folosesc în
larg de limba și educația greacă. O
se poate vedea în orașul Gontza.
din centrele cele mai importante ale
de Sud, și unde Albanezii între-
soli grecești de băieți și de fete și
o universitate greacă. Acești Alba-
au rămas sub influența educației și
ției grecești pe care au primit-o. La
unde acum treizeci de ani limba
zeză era singura întrebuitată, nu se
vorbește acum decât limba greacă.
e poate spune, prin urmare, că efec-
țiilor străine în Albania de Nord
fără importanță. În general, situația
bania se resumă precum urmează:
antă profundă, mizerie mare, sărăcie
mă, influență străină.

pentru a remedia această stare de lu-
pentru a face să dispară neînțelege-
ostilitatea, pentru a alunga din spi-
eile pernicioase, trebuie să se între-
ze o singură forță, și această forță
otomanismul. Fără îndoială, Albane-
buesc puși pe calea progresului, dar
tăi trebuie să se opereze uniunea
ezilor cu marea familie otomană.
i se va putea lucra la dezvoltarea
gresul lor. Albanezii cari își înțeleg
ratele interese, își dau seama de a-
a. Ei sunt dușmanii ori căreia încer-
a-i despărți de otomanism, căci
g că prin stabilirea unui regim de
omie poporul albanez va fi aruncat
erie și distrus.

Albania autonomia nu este posi-
u toate cele ce se scriu. Este absolut
că dacă vreodată iar acorda auto-

rau, ucigaș de oameni, care sălășluia în el,
ieat dreapta, i-a strins ghiarale în jurul
zului alb al copilului din păcel, și l-a su-

volul crezu că el a biruit. Dar Dumnezeu
imbat într-o clipită pe Ierotei în paserea
ureată de-i zice huhurez, și l-a pus să strige
oaptea, chemând cu glas aproape omenesc
asta și copilul ce l-a sugrumat. Cheamă
oaptea, și numai câinii îi răspund, lătrân-
pe un duh rău. Nevestei cică i-a înviat
zeu copilul, și-a trăit fericită.” — Asta ar
stea sfârși moș Ioniță, dar și fără poveste
ere urată. Celelalte buhe nu vin așa aproa-
eană departe. Dar huhurez se trage tot
inte oameni. Pe semne tot e ceva drept și
este.”

unrecul cuprinse acum pădurea întreagă,
le se auziau tot mai rar. Apoi tăcură și ele
optat. Acum pleacă la pradă tortoritele”
ș Ioniță. Să te ferești totdeauna, nepoate,
amblă în întunec. Și de paserile nopții.”

nomia, iar produce anarhie și toate mize-
riile ar cădea asupra Albaniei.

E foarte regretabil că până acum gu-
vernul a desfășurat atât de puțină activi-
tate pentru a rezolva dificultățile alba-
neze, pentru ași da seama de ce ar trebui
făcut în realitate pentru Albania, pentru
a se face simpatic și, ceea-ce era mai im-
portant, pentru a se sustrage influenței
străine... În acest scop guvernul n'a făcut
nimic.

A venit vremea, prin urmare, ca să
dea mai multă atenție acestei țări și să
vegheze ca reformele de cari are nevoie
să fie aplicate fără întârziere. Intre altele
guvernul trebuie să dea sprijin moral și
material Albanezilor. Trebuie să facă tot
posibilul pentru a-i mulțumi și pentru a
nu le da motive vecinice de plângeri, cum
s'a întâmplat până acum. În sfârșit, tre-
buie să facă totul, pentru a face să dispară
ostilitatea actuală și să ia toate măsurile
în stare de a satisface, pe cât posibil, a-
cest element așa de necesar imperiului.

Scrisori din Iași.

1812—1912. — Răpirea Basarabiei. — Istoricul
faptelor. — Ocupația Rusească. — 1806—1812.
— Românii sub stăpânire muscălească. — Vre-
muri nouă. — Un „Calendar Basarabian aniver-
sar.”

Peste câteva luni, în 1912, Basarabia moldo-
venilor număra 100 de ani de stăpânire muscă-
lească. O sută de ani de când, hotarul neamului
nostru, prin perfidia, nepriceperea și șovăiala
vecinilor noștri puternici s'a strămutat samavol-
nic dela Nistrul cântecului popular, la Prutul
blăstămat de soartă. O sută de ani, de când popo-
rul acesta moldovenesc „cu cârdul, cu turmele de
oi, încinsese toată marginea Prutului dela un
capăt la altul, mergând și venind de prin sate și
de prin târguri săptămâni încheiate, cu luarea
de ziua bună dela părinți, dela frați și dela ru-
denii, cu care crescuse și viețuise dimpreună până
în vremea aceia când se despărteau unii de alții
pentru totdeauna.”

O sută de ani! Cât timp s'a strecurat de-atun-
cea. Câte fapte altele s'au petrecut. Câte bucurii
și dureri am trăit. Câte clipe de încercată cum-
până n'a lovit soarta Impărăției Țarului.

Și Basarabia tot pierdută a rămas. Pierdută
până într'atât, încât mintea cea mai înfierbântată
de Român cu dor de neam nu și-o poate închipui
redobândită.

Istoria împrejurărilor în care Basarabia a
fost pierdută de Turcii stăpânitori, a rămas multă
vreme întunecată. Nu se cunoșteau amănuntele
adevărate. Se șoptea veșnic de intrigi, de mituire,
de șiretenie. Nimic precis.

În orice caz, dacă generalul-șef Kutuzoff, n'ar
fi câștigat victoria dela Slobozia — 18 Octom-
vrie 1811 — cine știe, poate pacea începută în-
tâi la Giurgiu și sfârșită apoi la București — 26
Mai 1812 — nu s'ar fi încheiat în condițiile
știute. Rușii fusese mai înainte în 3 rânduri bă-
tuți de Turci, iar cabinetul din Petersburg alar-
mat de înfrângerile suferite, dădu-se ordin lui
Kutuzoff să încheie pace cu orice preț.

De-o trădare din partea lui Galib-Effendi, re-
prezentatul Turciei în conferința păcii și-a fra-
ților Canaiotachi Moruzi, dragoman și Dimitra-
chi Moruzi, nu poate fi vorba. D. Nicolae Iorga
în „Luarea Basarabiei și Muruzeștii” — Extras
din An. Ae. Rom. 1910 — dovedește cu documen-
tele generalului-șef Ciceagov, ale cronicarului
Manolache Drăghici, ale ofițerului francez în
misiune de pace, Mériage, ale ambasadorului pru-
sian de Werther și chiar ale generalului Lange-
ron că frații Panaiotachi și Dimitrachi Moruzi,
decapitați de Turci pentru trădare n'au fost decât
victimele „intriglor grecești” ale atâtor familii
rivale Moruzeștilor și a „insinuațiilor străine”.
Căci spunea Langeron: „Politica Turcilor a avut
mai puțină parte în această crimă decât intrigile

prințului Caragea, care fu numit domn al Țării
Românești. Avuse de concurent pe Moruzi și se
temea să nu fie înlocuit de el. Acestea sunt glu-
mele obicinuite ale Fanarioților.”

Așa dar, d. Nicolae Iorga contrar părerei dlui
A. D. Xenopol — Ist. Rom. Vol. IX pag. 307 —
de altfel d. Xenopol, în niște conferințe pe care
le-a ținut la Atene din București a arătat nevi-
novăția Moruzeștilor — conchide că „pacea dela
București, deci pierderea Basarabiei a rezultat
din zăbava politicii franceze, care reflecta ego-
ismul și nestatornicia lui Napoleon I și din ne-
încrederea Turcilor în astfel de planuri geniale,
cari se puteau rezolvi lesne în peirea lor.” Și că
așa e, o spune tot generalul rus Langeron: „Ru-
sia are datorii eterne față de d. Andréossy — ne-
gociatorul Franței în pacea dela București —
Nu e nici o îndoială că, de ar fi venit la timp — cu
serisoarea lui Napoleon I prin care acesta arăta
ruperea relațiilor cu Rusia și deci începerea răs-
boiului din 1812 — și putea s'o facă ușor — ar
fi împiedecat pacea și atunci am fi stat foarte
rău. Andréossy a călătorit ca ambasador, când
trebuia să alerge ca un curier. S'a oprit, s'a di-
strat pretutindeni și a găsit pacea făcută”.

Iar noi am rămas cu Basarabia pierdută în
mănilor Rușilor cari, tocmai atunci nu știau cum
să întâmpine victorioși expediția năvălitoare a
lui Napoleon și când, ca atare, ar fi fost fericiiți
să încheie cea mai conciliantă pace!

Așa să pierde o țară! Așa se răpește unui popor
frânturi din trupul său! Prin gesturi de jon-
gleuri politice! Prin indolența unora, prin pro-
stia și șiretenia altora, dar mai presus, prin per-
fidia de veacuri a aceleia ce ținea stăpânirea
Constantinopolului.

Preavoslavnicii Ruși, ceice veniseră în țările
Române cu gândul creștinesc de a ne mântui de
prădăciunile Pasvangiilor și de influența prea pu-
ternică a Franței, ne miluise cu prisosință.

Prădăciunile Pasvangiilor! Inchipuri. Prădă-
ciunile Rușilor da. Ocupația rusească — 1806
până la 1812 — e pilda celei mai neînchipuite si-
luri, ce un popor poate exercita asupra altuia.
Ce ne descrie Mériage, delegatul francez în con-
ferința păcii dela București, Fornetty consul la
Iași, cronicarul Zilot-Românul e spăimântător.
„Armata rusească a mâncat țările Române
așa de rău, că la începutul lui 1809 ele nu mai
înfrățeau decât închipuirea unui deșert și armata
rusească era nevoită a-și trage proviziunile sale
din țările dela nordul Nistrului și din Odesa.”

„Jăluirea nu avea loc, pentru că toți erau căp-
tușiți cu hrăpire și mituire; dreptatea ziceau că
a pierit fiind vremile turburate. Lege, suflet, Dum-
nezeu, răsplătire, ziceau că sunt toate minciuni și
basme călugărești.”

Iar când Românii, desnădăjduți, se plâng co-
mandantului general și chiar împăratului Ale-
xandru, Kutuzoff le răspunde: „vă las ochii să
plângeți”. Împăratul Alexandru însuși e îngrozit
de sălbătăciile armatei sale și de „incapacitatea
molăului, bătrânului și stricatului generalisim
dela Dunăre Kutuzoff.”

În frământarea acestor porniri a fost pierdută
Basarabia.

Au trecut de atunci o sută de ani.

Ce prefaceri a suferit țara și poporul basara-
bean? S'a lăsat el mânat în voie de apele repezi
ale politicii panslaviste? A gândit mai cu drag
poporul acesta moldovenesc, cătră Moscova aspi-
rațiilor rusești, decât cătră dorul unei limbi și-a
unor obiceiuri pe care, de demult tare, le știe
iubi și apăra? A simțit mai mândru să se nu-
mească rus decât moldovean?

Da și nu. Boerimea avută, cu moșii și privi-
legii, terorizată în cea mai mare parte, ademenită
de făgăduințele unei vieți mai libere și mai îm-
belșugate, s'a lăsat înstrăinată de neamul umilit,
ce-l apărase de veacuri. A gândit această boe-
rime că, mai bine e să te numești rus, a gândit
că poporul moldovenesc ar trăi mai fericit pier-
zându-se de veci, în masa enormă de Ruși fana-
tici.

Și dacă aceștia s'ar fi mulțumit să înstrăineze
boerimea numai, încă răul n'ar fi fost atât de
mare. Făcându-o însă propovăduitoarea rusofi-
lismului, au arătat dorul ce-l au de-a desnaționa-
liza provincia Basarabiei.

Numai așa se explică, cum deputatul preot
Ghepetki, Moldovan de origine, a putut rosti în
duma Imperiului acest act de trădare de neam:

„Vă mărturisesc, domnilor deputați, că Moldovenii noștri din Basarabia tresăltă de bucurie și de mândrie, când văd că copiii lor cetesc bisericește slavonește, și că deci duma Imperială nu este în drept de a refuza Moldovenilor să-și învețe copiii în limba bisericească slavonă; în cazul însă contrar, duma ar nemulțumi țara noastră, pentru că poporul însuși a Basarabiei sincer dorește aceia despre care vă vorbesc” — *Viața Românească* — Limba mold. în duma Imperiului — anul VI Nr. 2 pag. 274. Bietul popor! Insuși el dorește pieirea numelui de Român! Câtă rățăcire.

Nu. Poporul român din Basarabia nu-și dorește desnaționalizarea. Acest popor român trăiește statornic în credința, limba și portul strămoșesc și vrea să trăiască cu atât mai puternic, cu atât mai vărtos, cu cât îndărătnicia prostească sau tradarea inconștientă a unor nobili fără inimă, vreau să-l piardă, în noianul unei lumi dușmane.

Vrea să trăiască acum, când suflul unei puternice vieți de înfrățire culturală înviorează rîndurile Românilor de pretutindeni.

Apariția „Calendarului Basarabean aniversar” e cea mai strălucită dovadă de viața culturală. Ea este. Ea va fi din ce în ce mai puternică. Nu se poate sugruma hoștește ființa unui popor întreg, ori câtă încordare sălbatică s'ar irosi pentru aceasta.

Iar faptul că acest calendar basarabean se va tipări tocmai în timpul când Țarul tuturor Rușilor — în Ismailul pregătit cu grabă în iefene haine de sărbătoare — va prăznuși în sunet de pahare pline, moartea unui popor și a unei provincii românești, faptul acesta e nu se poate mai minunat. Să simtă puternicul stăpânitor zădărniciia unei politice omorătoare. Să se cutremure atunci, la glasul chemării de bucurie, toți fiii poporului român, împrăștiati cu silă până în fundurile reci ale Siberiei-Ocnă.

Să se adune. Să jure pe sfânta brazdă a ogorului lor românesc, să jure cu toții zorile unor vremuri de primenire. Umăr la umăr, cântec cu cântec, șoaptă cu șoaptă să prindă a se închea puternic crezul zilelor de mântuire.

Ca și frații lor din Transilvania, ca și Bucovinenii mărginași, să renască din frînturile turburi ale unei vieți risipite, acea viguroasă conștiință națională, singura în stare să se împotrivească tuturor curentelor ucigătoare.

Aceasta le este chemarea fraților basarabeni, frați de cari oricând vorbesc, simt roșeața năvălitoare a mâniei, a durerii dar a nădejzii mai ales, cum îmi învâluie obrazul.

Ce va cuprinde calendarul basarabean? Mult mai voluminos și mai interesant ca cel de anul trecut, editat de dl C. Popescu — calendarul de anul acesta, ca fiind aniversar — după notele ce le-am putut aduna din mărturisirile dlui P. Cubolteanu — colaborator la „Viața Românească” din Iași — va cuprinde: Ca material principal, trei articole-studii, în cari se va vorbi de „Trecutul Basarabiei” — așezări de orașe, cetăți, locuri istorice —; de „Basarabia sub Ruși” — un tablou complet a stării Basarabiei sub stăpânirea rusească — 1812—1912 —; și un articol de economie națională „Noțiuni de economie națională”, în care se va trata, cu îndrumări practice, îmbunătățirile ce s'ar putea aduce diferitelor bogății naționale: Lucrul pământului, pădurile, viețuitoarele domestice. Toate aceste articole se datoresc penei dlui P. Cubolteanu.

În dosul fiecărei foi, cuprinzând calendarul anual, pentru fiecare lună, se vor tipări „sfaturi gospodărești” și „sfaturi de medicină populară”.

În fine ca parte literară, ca material de educație artistică și națională, se vor reproduce fragmente din literatura noastră veche și nouă. Vor fi poezii de Alecsandri, Eminescu, Goga; proză de Creangă, Vlăduț, Sadoveanu, Sandu-Aldea, Brătescu-Voinești, Anghel, Iorga. Fiecare fragment reprodus, va fi procedat de o schiță asupra vieții autorului și de un portret. Mi-se plîngea dl Cubolteanu de greutatea ce-o împingă cu adunarea clișeele diferiților scriitori și-a unor tablouri de Grigorescu; clișee pe cari, institutul de arte grafice „Minerva”, dacă ar avea mai multă bună voință, le-ar putea oferi gratuit — din parte-mi, cred că e de datoria „Minervei” să facă acum acest lucru.

Tipăritura calendarului se va face se înțelege

cu litere cirilice, în tipografia lui Casevșchi din Kișinău. Va purta pe cupertă iscălitura editorului C. Popescu, un bun român, care afară de calendarul apărut anul trecut, a mai editat o carte de cetire, o crestomație, pentru uzul popular.

Din parte-ne nu putem decât felicita mănunchiul puternic de tineri cari au luat o atare inițiativă. Ea ne arată că, cu puțină dragoste, chiar acolo unde domnește cea mai nenorocită rățăcire, se poate face ceva. Și încă mult.

Corneliu Carp.

„Mormântul din Putna e pângărit”.

La articolul ce-am publicat din peana d-lui Ion Grămadă în numărul nostru dela 27 Iunie, primim dela P. C. Sa arhimandritul Teofil Pătraș, conducătorul mănăstirii, următoarea întâmpinare:

Eu servesc ca preot deja de 45 de ani, conduc această sfântă mănăstire de 10 ani, — și în toată viața mea de peste 72 de ani n'am fost de nimene înfruntat sau dojenit pentru activitatea și atitudinea mea, ci din contră sunt încunajat de recunoștință. Nu merit deci nici decum acuzațiunile grave ce mi-le-a adus d. Ion Grămadă.

Ca să știe onorații cetitori, de ce s'a supărat d. I. Grămadă pe mine, voi spune în cele următoare:

Eu am îndatorirea, strict impusă — se înțelege de este posibil — a primi, a arăta și a explica ce numai cer vizitatorii, cari vin la această sf. mănăstire. Am și avut în acești ani de când conduc mănăstirea, — oameni, pot zice, din toată lumea ca vizitatori. Au fost Americani, Iaponezi, Egipteni și, pot zice cu siguranță, oameni aproape din toate statele europene. Am avut numai în anul 1910 suma de 1045 de persoane din toată lumea. Eu însă nu pot sta la poartă, ca să cer dela fiecare vizitator, care vine la sf. mănăstire să-mi arăte certificatul de botez, prin care m'aș putea încredința dacă-i creștin — ori ovreu — ori păgân.

Și așa s'a întâmplat, că a venit un număr de studenți universitari din Cernăuți în frunte cu profesorul Dr. Ehrlich și alți 4 doctori, rugându-mă să le arăt mănăstirea, mormintele și odoarele, ce se află în mănăstire, și după ce le-am arătat și explicat toate, m'au rugat, că deoarece n'au unde mănă, să le permit să rămâie peste noapte în mănăstire, și le-am îngăduit să măie cu atât mai mult, că între dânșii erau și câțiva creștini. Au petrecut noaptea în odăile menite pentru primirea studențimei — arătând o purtare modestă, demnă de universitari.

Dimineața au venit cu toții în frunte cu Dr. Ehrlich și mi-au mulțumit pentru găzduire și profesorul Dr. Ehrlich mi-a zis chiar în limba română: „Eu am auzit de Putna și de odoarele Românilor cari sunt aici, dar n'am avut ocazie să le văd până acum — și Vă spun sincer, că Românii pot să fie mândri pe trecutul lor, având atâtea lucruri din evul de mijloc”. Eu am crezut să dovedesc străinilor, cine au fost și sunt Românii prin comoara lor păstrată în acest sfânt lăcaș, și, dacă din acest crezământ am primit și arătat străinilor universitari toate odoarele, cuget că n'am comis nici un sacrilegiu așa de mare încât să fiu condamnat de d. I. Gramadă cu cuvintele: „suflet rățăcit și nevrednic!”

Îmi reproșează d. I. Grămadă că înainte cu 2 ani, n'aș fi primit studențimea din Iași! Adevărul e următorul:

În anul 1910 m'a rugat președintele centrului studentesc din Iași, domnul Ifrim, ca să primesc la mănăstire vizita studenților din Iași, în 10/23 April, adică Sâmbătă înainte de Dumineca „Floriilor”. Cerind însă trebuința, ca înainte de sărbători să se facă ordine și curățenie prin odăi — să se scoată iarna și să se introducă vara — erau toate odăile deranjate, au trebuit să fie văruite, podelele spălate, albiturile desfăcute și date la spălat, așa că peste tot locul era disordine cumplită. Atuncea i-am scris în două rînduri dlui Ifrim, ca să nu vie studenții înainte de paști, pentru că fiind deranjat, nu pot să-i primesc, vie însă ori și când după Paști. Tot așa i-am răspuns și dlui Moldovan, președintele Junimei și Academiei ortodoxe din Cernăuți, care încă se adresase pentru primirea studenților din Iași. Domnul Grămadă poate să se informeze de adevărul acesta întrebând de domniul respectivi, cari sunt încă toți în viață.

Cu toate acestea ce să vezi! Sâmbătă după amiază, înainte de Dumineca Floriilor, sosește studențimea în număr de peste 100 de persoane. I-am salutat cordial, le-am spus verde, că n'au făcut bine, că nu m'au ascultat să vie după Paști, deoarece acum nu-i pot primi. Le-am arătat și explicat biserica, mormintele și toate odoarele ce se află aici. Încredințându-se singuri că nu se pot plasa în încăperile mănăstirii, o parte din trînzii au plecat la Rădăuți, altă parte a rămas în Putna, în care erau și preoți din România, cari au venit seara și au făcut și o ectenie la mormântul Voevodului. Așa dară neadevărat și calomnie este, ce înșiră d. I. Grămadă „că cei de un sânge cu voevodul nu pot să-și plece genunchii la mormânt”. Judece deci lumea, dacă în aceste împrejurări am putut eu primi studențimea din Iași? Eu nu cunosc pe d. I. Grămadă pentru că nu pot ști să fi fost cândva în această sfântă mănăstire, și, prin urmare nici d-sa nu mă poate cunoaște bine nici pe mine, dar l-aș ruga ca să se informeze despre persoana mea la toate societățile românești din Bucovina, la toate internatele, să întrebe despre mine învățătorimea din Olt, care tot în anul acela și în acea lună, 29 April 1910, a fost în număr de peste 100 persoane, bărbați și dame, întrebe de teologii din Bucu-

rești, întrebe de elevii forestieri, agronomi din România, întrebe de elevii din mai multe licee din România, cari au fost aici, după cum acum, în anul acesta, în 30 Iunie au fost 64 de persoane, profesori cu dame și elevi, întrebe dela școala normală din Galați și alte locuri. Informeze-se și dela sute de persoane private, cari au petrecut în această sfântă mănăstire, și dacă i-ar părea greu d. I. Grămadă să facă atâtea osteneală, atuncea întrebe în Viena, unde stă de prezent, societatea „România Jună”, de d. general Lupu, de Dr. Cioban, cine-i Pătraș din Putna, și dacă va afla dela aceste persoane onorate lucruri nefavorabile despre mine, atunci are drept d. I. Grămadă să mă acuze dar până atunci nu.

Putna, la 10/23 Iulie 1911.

Teofil Pătraș,
arhimandrit.

Orășelele.

De A. Herz.

Unui om care cunoaște provincia, nu-i poți da mai bine impresia tristeții decât spunându-i: „trist ca un oraș de provincie”, pentru că într-adevăr nici camera în mijlocul căreia e ridicat un catafalc și ai cărei pereți sunt căptușiți în negru, nu-ți strecoară în suflet, un mai mare sentiment al singurătății și al desnădejdei, ca ulițele neobișnuit regulate și bizare ale orașelor de provincie. O monotonie care te izbește îndată ce te cobori din tren. Mai întâi crezi că e, poate, trecerea bruscă de la șgomotul roatelor ce alcargă pe șine, la tăcerea bișnuită a orașelor și te bucuri c'ai găsit un colțor de liniște, — dar peste câteva momente te împresoară o atât de sfâșietoare melancolie, încât asculți cu drag și flmneratul unui tren de marfă, care turbură tăcerea, ieșind sau sosind în gară.

Silit de împrejurări am fost într'un rînd printre câteva din ele și așteptam ziua hotărîtă să mă întorc, cum așteaptă școlarii interni vacanța Sâmbăta să scape de școală.

Mulțumirea, că te vezi pornind cu trenul din gara tot atât de mohorîtă, ca și restul orașului, n'o poți asemui cu nimic și par'că niciodată nu-ți-se pare Bucureștiul oraș mai mare și mai apăsător, ca atunci când te întorci din vre-un fund al Moldovei sau din vre-un orașel de pe marginea Dunării.

Orășelele astea, pierdute pe întinsul țării, a alte moravuri, alte obiceiuri; oamenii se îmbracă ciudat, femeile sunt de nerecunoscut și nevastă tinăra a unui ofițer mutat de curînd, stărnesc mare curiozitate când se plimbă prin grădina publică, în rochii făcute la București. Gelozia celorlalte cucoane începe să prindă rădăcină și ia cum de azi pe mâne se ivesc bîrfelile și vorbele duse de colo, colo, fără de care provincia ar pierde și ultima suflare de viață ce-o respiră.

Casele mărunte, așezate, una lângă alta fără nici o noimă, se fac și mai mici când treci lângă ele, de rușine, par'că, din pricina vreunor vile boierești a proprietarului sau a vre-unui mare proprietar, care și ea are o înfățișare ciudată: miră probabil de ce caută acolo, și deoarece e puțină vreme locuită și verdele la fereastră sunt lăsate mai totdeauna, ai impresia că și-a închis ochii să nu vadă ce se petrece în jurul ei.

Prăvăliile se înșiră una lângă alta și cu marți învechită pe polițele decolorate, cercetate de muște, vara și iarna de nimeni, sunt ca vagoanele de marfă încărcate și întăziate cu săptămânile, pe linia a patra într'o stație pustie. Patronul stației afară și vorbește cu vecinul; în prăvălie, familia stă de vorbă, alături cu un câne plictisit care doarme cu botul pe labe, într'un colț răcoros, adăpost, și așteaptă cu toții ziazele, singurele care dau puțină mișcare târgului, ca măturotoarele de muște când se agită și le scoate din amorțea le-a lipit de geamuri.

În colț e cafeneaua. Aci se întâlnește tot ce are orașul mai de seamă; sunt copii de școală, cari la ieșire stau pe trotuar să se uite ca la cine știe ce minune și câți din ei nu s'or fi gândind la vremea fericită, când ne mai având grija lecturilor de mâne, se vor putea lefăi în fața unei cafele, de vorbă cu altul.

Câte un înalt funcționar strigă de aci pe trotuarul din față unuia care trece, să-i dea o nouă tate ori o însărcinare; la altă masă un profesor amărit, aruncat aci de urgia ministerului, își face ghetelile la un turc, care sună în cutie când trebuie să schimbi piciorul; în alt colț doi bătrîni puștara la cale și mi-s'a spus — lucru îngrozitor,

din ei de 60 de ani n'a părăsit orașelul, în viața lui și că gara n'o vede decât când să petreacă vre-o rudă sau când e partidul și se duce să primească pe vre-un „frunțic” venit să împace pe „guvernamentalii biți”.

te ferească Dumnezeu să treci prin fața ei; te rușinezi de toate privirile îndreptate ține și-ți închipui că ai ajuns ca arăcit pe ulițele Bucureștilor de droaia de gomotoși.

distul salută pe toată lumea și pe toți îi nume. O trăsura turbură tăcerea; n'ai neștiți adresele, te urci și spui birjarului: „onu Iorgu” sau „la d. cutare” și ești sigur ești. Căni latră din când în când, semn rat un străin în oraș; birtașul îți umflă la și te face să colinzi birtul până dai de o ocupată: aci e a dlui judecător, dincolo a dlui, ici dnii profesori, colo d. comandant armilor rurali. Aceeași împărțală o găseara la cinematograful. Vin toți și nu se uită nimeni, ca o familie, ca locuiește una și-și dă binețe numai dimineața la

acum își închipuie ori cine fericirea ce o când pleci și te cobori la gară să plătești lui, fiindcă cea mai nenorocită pentru că umul de câte 2—3 ori pe zi la gară și nu niciodată!

tren îți aduni gândurile, ieși din moleșala prinsese, în provincie boala e molipsitoare, reptându-te spre București, și se pare că ai vezi — cum faci la câte un an odată — vre-o străină de care te desparte câteva generații ra zeci de ani de progres. Casa ei e alta; pridvorul cu pisica torcând și lingându-și în casă e portretul răposatilor într'un împodobit cu scoici și te îmbată mirosul lor și al perelor rînduite pe dulap; portul, și se pare că trăiești zece ani în urmă, să spui, te uiți plictisit la cadrele de pe o odaliscă rumenă la față și Hamlet îngemat în fața Regelui și a mamei sale, șoptind al unui evantai, tăleul piesei jucate de acin fund.

București, Iulie.

Românii și Slovaci din America.

Cleveland, 6 Iulie n.

orul slovac, care în țara veche, se luptă de Români și de alte neamuri nemaghiare, păstrarea drepturilor naționale, a dat do aici în America, că e un element de ordine organizare.

după cum știm noi și după cum chiar tre frunțașii slovaci spun, în țara veche ost mai înapoiată în cultură, dar ajunși and că între orizonturile Statelor-Unite, bântuiește aceia boală politică de înmaghiare, acelaș sovinișm orb, ei fiecare lăsat să se cultive în deplină libertate, it să tragă folos din aceste împrejurări

de prin anul 1906, când s'a ținut o mare de protestare a Slavilor din Cleveland, proiectelor de legi ale proverbialului conte. Atunci marea sală „Gray's Armory” e lume, atât Slavi cât și Americani. Fostor al orașului Cleveland, în acel timp, Tom Johnson, a ținut și el un discurs il poporului slovac.

ncei Slovaci ca să arete că nu numai ei a cari suferă nedreptățile oblăduirei unu învitat și pe Români organizați să. Au învitat pe toate neamurile nema-ri aveau să-și spună durerile lor, cu caziune, când sute de cetățeni ameri-șeră să audă lucruri pe cari nu le mai să vadă și ei că oare e drept aceia ce ză gazetele ungurești din America

rbrit mult atunci și multă lumină s'a e presa Americană, care se lua până aci e tertipurile gazetelor ungurești, cari a în nici o țară de pe fața pământului (Statele-Unite) nu se bucură popoarele

de atâta libertate, ca în cuprinsul țării ungurești și americanii credeau că așa trebuie să fie, pentru că nimenea nu se scula, să spună că nu e așa.

Ne aducem aminte cu oare-care jale de sforțările pe cari le făceam noi prin 1906 ca să ne strângem șirurile și nu ne pricepeam destul de bine la acest lucru. Pe atunci organizația slovacă era în floare: Ei Slovaci aveau societăți vechi, fonduri puternice, preoți, învățători, oameni de afaceri cari contribuiau la întărirea organizației, iar noi?

Noi o biată foaică românească, luptându-se cu sărăcia și nepăsarea poporului, două parochii românești ai căror preoți se insultau reciproc și o opinie publică românească, care pornise pe zăgășul intereselor confesionale. Soarele speranțelor noastre trecea posomorât pe sub norii groși ai îndoielilor.

Mișcarea făcută atunci s'a domolit, iar proiectul lui Apponyi, după ce a trecut pe la Anele și Caiatele guvernului maghiar, după ce parlamentul i-a votat dreptul la viață, milosul și prea bunul monarch al Austro-Ungariei, cu iscălitura-i împărătească, a nimicit ori-ce împotrivire contra acestui proiect păcătos, care s'a ureat apoi pe înaltul piedestal luând loc între celelalte bine-cuvântate legi ungurești.

Furtuna de protestări a trecut. Laudele ce s'a adus din partea noastră la adresa Slovacilor, au contribuit însă mult a deștepta ambițiunea de organizare și la Români și în acelaș an s'a și început mișcarea pentru înființarea unei Uniuni a societăților românești de aici la fel cum au și Slovaci. Inceț inceț am început și noi să ne mișcăm la îndemnul organizării.

Pe drumul nostru am întâmpinat atâtea pedeci și am îndurat atâtea străncinări. Deja pe la sfârșitul anului 1907, s'a început în America, o criză puternică, care a durat peste doi ani și care a zădărnicit o mișcare mai puternică, pentru organizarea noastră.

Lipsa de lucru și străduințele pentru câștigarea pâinei, au fost niște lovituri puternice, pentru mulți dintre românii noștri cari se aflau aici pe acel timp. Și abia după ce a trecut criza s'a început o mișcare mai vie, despre ale cărei perepeți s'a scris atât de mult, încât ne e și groază ca să le mai amintim aci.

Insă pregătirile ce s'au făcut la începutul acestui an, când a venit aici contele Apponyi, a dat ocaziune din nou Românilor, de a strînge legăturile de prietenie cu Slovaci, făcând cauză comună cu ei, la adunările de protestare ținute în Cleveland.

De atunci am căutat ea să pătrundem mai bine în mișcarea de organizare a Slovacilor, ale cărei urmări sunt destul de bune, căci sunt dovezi bine pipăite, cari le avem dinaintea ochilor.

În zilele trecute, comitetul unei societăți slovacă din Cleveland, a scris fostului secretar al Uniunii, d. Aurel Crăciun, invitând pe Români la picnicul ce-l vor aranja Slovaci, în ziua de 4 Iulie, în pădurea Rockport Island, la o mică depărtare afară din oraș.

S'a trimis răspuns că nu vom putea lua parte în corpore, fiind invitarea Slovacilor sosită prea târziu, când deja soc. „Concordia” hotărîse să ia parte în corpore la picnicul soc. „Carpatina” tot în aceeași zi, dar că vom lua parte câțiva reprezentanți.

În ziua de 4 Iulie, după ce am mers în convoi până la petrecerea soc. „Carpatina” patru inși dintre noi, am pornit la petrecerea Slovacilor! Subscrisul, (fost secretar al Uniunii), d. Ioan O. Popaiov, actualul secretar, și un prieten, d. Petru Bratu.

Un loc păduros, arborii înalți sub a căror umbră deasă, un grup mare de oameni, gustând cu nesăț aerul curat dela țară, petrecând unii jucând, alții mai înghițind prieteneste cu prietenii câte un pahar de bere, iar unii căsnindu-se să lovească cu mingea în gura unei caricaturi a lui Apponyi deasupra căruia sta scris un „Teremtete” ungurese.

Nu vreau să vorbesc, de aerul curat, de fochurile frumoase și de felul cum petrec Slovaci, ci numai de spiritul adevărat de înfrățire ce domnește între ei așa cum numai la Români noștri nu vom putea vedea.

Am stat câteva minute privind cum își petreceau de vesel Slovaci noștri, dar nu era puțină ca să putem distinge dintre ei, pe frunțașii lor, redactori, preoți, comercianți, etc., etc., și când zic că era peste puțină, înțelegem că toți își pe-

treceau la fel fără să observe ceva deosebire. Și doar acolo erau un Pankuch, redactorul foaiei slovacă „Hlas”, preotul catolic J. Liscinsky, preotul luteran A. Jarosi, un comerciant bogat din Cleveland, J. A. Ferencick, un fost profesor de stat din Ungaria, Michael Bruchach, care prigunit de autorități pentru propagarea limbii slovacă, a fost chemat de Slovaci aici, apoi alți frunțași slovaci.

La o petrecere românească, de bună seamă frunțașii stau mai rezervați, obiceiul din țara noastră pentru a nu scădea prestigiul de clasă.

Ne-am apropiat. Un frunțaș slovac, care ne cunoștea pe unii dintre noi, ne-a luat între ei. Il întrebăm despre frunțașii mai cunoscuți. Ne arată un grup de oameni cari jucau o horă slovacă între arbori:

— Uite Mr. Pankuch, redactorul nostru, uite ăla e Rev. Jarosy, preotul luteran, uite celălalt e preotul catolic, rev. Liscinsky! Ne explică satisfăcut Slovacul nostru.

Ne văzu cam surprinși, de felul cum frunțașii slovaci se amestecă cu poporul așa încât nu-i mai putem deosebi, apoi adaugă zîmbind:

— Așa petrecem noi Slovaci!

Fraza asta din urmă a fost destul să ne convingem de spiritul democratic de înfrățire ce domnește între Slovaci și marca deosebire dintre ei și noi.

La noi însă se sapă zilnic la șanțul de despărțire, între cei cari au avut norocul, mijloacele și împrejurările de a se lustrui prin școli. Zi de zi se vorbește, se scrie, se propagă o solidaritate așezată pe postamentul din multe țări din Europa, care devizează poporul în clase, după cultura sau poziția materială a unuia sau a altuia.

Zi de zi ni-se amintește să nu luăm în deșert povețele sterpe de fapte, ale acelor cari i-a ajutat norocul să se lustruiescă, să primim îndemnul ascultării, fără să mai privim înapoi la trecutul plin de contrarietăți.

Slovaci sunt însă de altă părere. Ei și-au însușit spiritul american, nimicind aceste deosebiri, dar în acelaș timp ei dau „Cesarului ce-i al cesarului și lui Dumnezeu ce e a lui Dumnezeu”, ei își cinstesc pe frunțașii lor, iar frunțașii cinstesc pe aceia cari îi cinstesc și astfel solidaritatea dintre ei e cu baze mult mai sănătoase ca în organizația noastră.

Nu facem observațiile acestea cu răutate de inimă, ci facem numai o asemănare între noi și Slovaci, asemănare bazată pe adevăr și nu pe povești, față de acei cari ne pretinde supunere, oarbă la toate povețele, fără că masa poporului să aibă voie de a-și manifesta încrederea lui față de acei cari de multe ori se pretind aceia ce nu sunt.

Nu e de vină poporul român din America, că și-a însușit o parte din spiritul american, de a se manifesta slobod și fără umilirii, lucru pe care mulți dintre leaderi îl iau drept „răsvățirea masei inconștiente” câtă vreme aceasta prefacere e reclamată de spiritul vremilor nouă, de libertate a gândirii și a organizării.

N. C. Zamfirescu.

Cronică externă.

Comitetul balcanic și Turcia. Săptămâna trecută a avut loc în Londra adunarea anuală a comitetului balcanic, sub președinția lui Noel Baskstone.

În discursul său președintele a arătat părerile contrarii a diferiților oameni politici competenți cu privire la situațiunea în Turcia.

Cu privire la restabilirea ordinii în Turcia, comitetul în totdeanna a propus să se studieze mai întâi starea și împrejurările interne ale imperiului otoman și după aceea să se facă convenite interveniri în sensul dictat de rezultatele cercetărilor.

Sir Uestleyky, membru în comitet, a spus că constituția turcească a fost schimbată, că funcționarii au fost înoiți, dar cu toate astea faptele ce se petrec zilnic au rămas aceleași. Din rapoartele cele mai demne de crezare se vede că Abdul Hamid tot mai domnește.

Sir Edwir Piers condamnă politica guvernului tinerilor turci, care urmărește turcirea elementelor diverse din imperiu. O asemenea politică dusă față de numeroasele elemente străine nu poate nici odată restabili pacea în țară. Și acea-

sta este unica mare greșală a guvernului din Constantinopol, care nu va avea succes în guvernământul său până ce nu va reveni pe adevărata cale constituțională. De altfel lucrul acesta se poate opera și de acum înainte, căci în presa turcă opoziționistă se observă multe critici juste la adresa guvernului, lucru ce nu se întâmplă în timpul hamidian, când toate cele se făceau pe ascuns.

A vorbit apoi d-șoara Gertruda Bell, rezumând cele văzute cu ocazia unei călătorii în Turcia, insistând asupra progresului constatat în provinciile din Asia.

D. Scott a arătat că comitetul balcanic a comis o mare greșală punându-se fără nici o rezervă în serviciul tinerilor turci, din cauză că funcționarii și ofițerii actualului regim, oameni preținși cu cultură nouă și superioară, cari pot discuta cu oarecare competență chestiunile lor profesionale, sunt mult mai periculoși libertăților publice și dezvoltării naționalităților din imperiu, decât vechii funcționari și ofițeri inculți dar conștienți de ignoranța lor.

Sir Artur Ewans, a arătat că greșelile politice turcești rezultă din introducerea unor anumite idei apusene nepotrivite și protestează în contra nimicirii sistematice a Albaniei de nord.

Turcia e gata de război. Se anunță că în clipa când noul generalisim al trupelor din Albania, pașa Abdulla, va ajunge în Albania, guvernul otoman va considera terminate toate tratativele de împăcare cu revoluționarii și va soma guvernul muntegrec să desarmeze pe malisorii refugiați în Muntenegru și să-i extrada Turciei.

Mamud Sefket pașa, ministrul de război a declarat, că Turcia nu dorește războiul, dar este pregătită de mult să-l întâmpine. Totodată, ministrul a mai declarat că guvernul turc speră că puterile străine nu se vor amesteca în afacerea aceasta internă a Turciei, pentru că se știe foarte bine că în chipul acesta s'ar periclita întreaga pacea Europei.

În trei-patru zile se va alege dar, dacă se va declara război în Balcani sau se vor termina hărțuierile de până acum.

Anunț școlar.

— **Internatul de fetițe din Brașov cu Școală de menaj și industrie casnică.** —

Reuniunea femeilor române din Brașov aduce la cunoștința onoratului public condițiile de admitere în Internatul său, pe care îl susține și subvenționează cu o sumă însemnată spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

Învățământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreținerea locuinței, spălatul și călcatul, legumăritul, croitul de rochi și de rufărie, cusutul cu mașina, diferitele lucruri de mână până la cele mai variate broderii, executarea jachetelor împletite, țesutul la război dela cele mai simple până la țesături de Smyrna, covoare și costume naționale.

Învățământul practic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei cu tot ce cade în sfera unei bune economie de casă, teoria croitoriei, contabilitate și chimie culinară, igienă, în deosebi religioasă, limbă și literatură română, limba maghiară și germană, cântări, desen, educațiune familiară.

Localul Internatului este proprietatea Reuniunii și este situat în cea mai frumoasă parte a orașului și se compune din două corpuri de casă împreună cu curte și grădină mare.

Primirea elevelor în internat se face cu 1 Septembrie st. v. (14 Sept. st. n.) Deoarece numărul locurilor este limitat, părinții doritori de a aduce fiicele lor, sunt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Taxa anuală este pentru întreținerea și instrucțiunea completă de 400 cor., inclusive îngrijire medicală și băi, adică câte 40 cor. lunar. Taxele se plătesc anticipativ lunar, cu obligământul de a achita toate 10 lunile ale anului școlar.

Elevele solvente vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să prezinte certificat de școală, de botez și de revaccinare.

Fiecare elevă va aduce cu sine: rufărie de corp, câte 6 bucăți, cămăși, pantaloni, camisoane, ciorapi și 12 batiste. Așternut de pat, saltea, 2 perini și plapomă cu câte două rinduri de rufărie (4 fețe de perină, 2 cearșafe de plapomă și 2 cearșafe de saltea (lepedee). Ștergare și serviete câte 4. Un cuțit, o furculiță, o lingură mare și o linguriță mică. Perie de haine, perie de cap și perie de dinți, pieptene rar și des. Un palton (haină de iarnă) o cărpă sau un șal pentru curte.

Pentru uniformitate s'au reglementat costume uniforme precum și șorturi uniforme, pe care elevele trebuie să și-le lucreze în internat.

Localul și direcția internatului se află în Brașov, șirul Spitalului Nr. 10.

Informațiuni se pot lua dela prezidenta Reuniunii, Brașov, str. Fântâni 34.

Maria B. Baiulescu,
prezidentă.

Ioan Lengheru,
secretar.

INFORMAȚII.

ARAD, 27 Iulie n. 1911.

— **Buletin meteorologic.** Institutul meteorologic anunță vreme caldă, fără vre-o schimbare în temperatură.

La amiazi temperatura a fost de 31° în Budapesta, de 38° în Arad.

— **Regele Carol în Transilvania.** Din Brașov ni-se scrie: M. Sa Regele Carol al României a făcut Luni la orele 6 după amiazi o preumblare cu automobilul până aproape de Brașov.

La întoarcere Suveranul s'a oprit puțin pe valea Timișului.

Timpul era foarte frumos.

— **Victimele lui Mangra.** Din Oradea-mare ni-se scrie: „Ați avut dreptate când ați afirmat că nu consistorul a aprobat atitudinea vicarului transfug. După consistor, ciracii lui Mangra s'au adunat la un tainic convecticol, prezidat de protopopul Ilie Moga dela Răbăgani. Hangul l'a dus protopopul Toma Păcală, care, după ce a arătat „campania ultraștilor” împotriva lui Mangra, a propus celor de față să respingă aceste atacuri.

Și sârmanii preoți s'au executat și au iscălit... A iscălit până și simpatieul nostru Tulburel... Câți vor fi regretând ce au făcut?

— **Călduri caniculare.** Căldura în Europa întregă continuă sufocantă. În Franța, Germania, Anglita s'au întâmplat numeroase cazuri de insolație. În Ungaria de zeci de ani n'au mai fost călduri ca în zilele aceste.

Ieri, Miercuri, la *Kaposvár* temperatura în umbră a fost 37% Celsius, în soare de 46%. Doi oameni s'au îmbolnăvit de insolație. — La *Becicherech* temperatura a fost de 50%; la *Solnoc* de 46%. Pretutindeni au fost numeroase îmbolnăviri.

În *Viena* căldura a fost ieri și mai intensivă. Dimineața termometrul arăta 27% în umbră; la amiazi, în umbră, 35%, iar în soare 42% Celsius. Salvarea a trebuit să intervină în nenumărate cazuri.

În *Arad*, căldura e insuportabilă. Termometrul arăta 36% în umbră, 40% în soare.

Din celelalte țări vin următoarele știri:

Paris. Căldurile continuă cu aceeași intensitate. Ieri termometrul a arătat 36 grade și 7zeciimi la umbră.

La *Nantes* au fost 38 grade și jumătate de căldură; numărul cazurilor de insolație la *Nantes* e foarte mare.

Golha. Un ziar de aci află că 100 de soldați din regimentele 71, 94 și 95 de infanterie au

fost puși în imposibilitate de a mai înainta din cauza căldurii. Doi dintre soldați au murit. Marșul a fost întrerupt.

Berlin. Ieri din cauza căldurilor teribile au căzut numeroase persoane pe stradă. Azi temperatura a mai scăzut.

Köln. La abatorul de aci au murit 318 porci dintr'un transport adus din Germania de Nord.

Londra. Aci căldurile au devenit și mai insuportabile. Dimineața barometrul arăta în umbră 35 grade Celsius, iar la amiazi se ridică la 40 grade.

Sunt mai multe victime de insolație.

— **Recoltă arsă.** Din Oravița se telegrafiază că în comuna Tievantul-mic recolta de grâu de pe 1000 de jugăre, strânsă pe câmp, a ars. Focul s'a ivit în urma unei schinte aruncate de mașina de împletit. Pagubele se urează la 100,000 coroane. Proprietarul mașinii s'a ascuns, de teamă ca nu cumva să fie luat la bătaie de oamenii necăjiți, cari și-au pierdut rodul unei munci îndelungate.

— **Pentru inundații din Moldova** am primit dela d. Horia P. Thomas, comptabil la „Mureșianul” din Radna, suma de 5 cor.

— **Limba românească în armată.** Ministrul hovezimei publice mai multe premii pentru manuale militare. Între altele un premiu de 400 coroane pentru cel mai bun manual din care ofițerii să învețe limba românească. În afară de premiu autorul va primi și un onorar corăspunzător.

— **Școala d-nei Iudita Secula.** Suntem rugați să avizăm publicul românesc că d-na Iudita Secula, fosta directoară a școlii de fete de la Arad, își susține și pentru anul viitor școala d-sale particulară, în care elevele primesc instrucție chiar și pentru cursurile superioare. Dăruirile sunt rugate a se anunța d-nei Secula. Adresa: Arad, Strada Deák Ferencz, Nr. 5.

— **Corfescu în Mehadia.** După cum suntem informați, d. Nicu Corfescu, cunoscutul tenor operă va concerta Marți, 1 August, la Mehadia în sala localului Kursalon.

În același timp putem anunța că d. Corfescu a luat angajament să cânte la toamnă în Arad în trei seri consecutive, pe scena teatrului din localitate. Firește d-sa va cânta numai în opere clasice.

— **Poezia japoneză.** În „Viața românească” dela Iași se publică în traducere câteva poezii japoneze din veacul al VIII-lea. Dăm și noi câteva din ele:

Pe fața ei erau culorile pădurilor de toamnă.
Formele erau atrăgătoare ca bambusul giugas
Necunoscute erau visurile ei de viitor;
Nădăjduiam pentru ea o viață lungă ca un cablu.
Iar nu trecătoare ca roua ce cade dimineața
Și dispăre înainte de inserare.
Ori ca ceata care se ridică seara
Și pe care dimineața o împrăstie.
Chiar noi care n-o cunoaștem decât din auzite
Și care numai cât o întrezărisem
Suntem cuprinși de-o adâncă părere de rău.
Ce trebuie să fie atunci durerea
Tinărului ei sot,
Care împărțasea patul ei
Brățele lor înlănțuite fiindu-le perină?
Nemângăiate trebuie să fie gândurile lui când
cădea întru
caldura
de
soare.

Desnădăjduite trebuie să-i fie dorințele.
Vai, aceia care ne-a părăsit
Printr'o ursită așa de prematură.
Era în adevăr asemenea cu roua de dimineață
Sau ca ceata de seară.

— **Incendiul din Constantinopol.** După nouă constatare peste 100 de mii de oameni rămăs fără adăpost. Au fost nimicite de flăcări 9000 clădiri. Au dispărut 14 persoane, se credea însă că numărul victimelor este cu mult mai mare.

Au fost răniți 400 polițiști, 11 persoane și pierdut vederea, 20 persoane au înnebunit de groază.

După raportul oficial al direcțiunii poliției au ars în *Stambul* 2224 de case, mai bine de 1000 de prăvălii, 16 moschee, clădiri publice și anume birourile statului major și ale municipalității, postul de jandarmerie, 2 băi, un mausoleu.

de derviși, câteva școli. Raportul constată că a izbucnit din cauza imprudenței persia-
Mehmed care a lăsat un mangal aprins în
unui han.

Mehmed și tovarășul lui Muhtar au fost are-
Raportul desminte știrile despre o crimă
iară. Persoanele arestate sunt simpli hoți.
a destinat suma de 5000 de lire pentru
ați. Cea mai mare parte din ziarele tur-
deschis liste de subscripție. Raportul po-
confirmă numai că un mohamedan de nouă
Creta și un armean au pierit în flăcări.
jul june ture a pus la dispozițiune loca-
șubului său pentru persoanele rămase fără
comitetul distribuie și merinde.

area ministrului de război e satisfăcătoare.
incendiul din Scutari a ars numai o casă.
șul din cartierul Balat a distrus și trei si-
și o școală.

Sănătatea dlui D. A. Sturdza. Din Viena
serie: Duminecă ministrul plenipotențiar
a vizitat pe d. D. Sturdza, fost ministru-
inte al României, în sanatoriul Konried
llach (Austria), unde a avut o lungă con-
e cu dânsul cât și cu d-na Zoe Sturdza,
ându-le că diferiți oameni politici români
d prin Austria îi vor vizita.

Mișu a găsit pe d. Sturdza într-o stare de
ntă sănătate.

Ce poate face unirea? După alegerea dela
e. Români din Bobâlna precum și din alte
e mai simțitoare și pline de mândrie, au
boicot contra jidanilor dela ei, nevrind să
intre în erăsmă și în boltă; — că Româ-
n Valea-Iepii au pornit boicot contra popii
stricat: Marian. — și mai știu aceea, că
bea (lângă Baia-de-Criș) statul a pus în
e școlii gr-or. române o școală de stat
cărcia cinstitii Români dela umbra Goro-
lui Horia și a Crucii lui Iancu, au hotărât
prin aceea, că nimenea să nu-și deie copiii
ala ungurească a statului.

știi nu vor ști la ce sfârșituri s'a ajuns cu
boicotări naționale. Le spunem azi pe scurt:
Jidanul din Bobâlna s'a ținut cât a putut.
în sat încă mai mult de jumătate de an,
Români s'au ținut bine și nu le-a trecut ura
până mâne! Inzadar fiul lui Iuda a trimis
e rugări de iertare fruntașilor români, fă-
d „îndreptare”, nu l-a mai erezut nimeni,
încunjurat ca pe trimisul necuratului!
umătate de an a trebuit să-și ice catrafusele
dece din comună! A lăsat în case o femeie
i, doar mai face ea ce poate cu ruinatul
”, că de el fugea lumea ca de un ciumat.
jidani din jur, simt și ei ura și răzguna-
orului și încă doi sunt pe ducă. Fac vân-
e au și pleacă.

opa Marian a trebuit să se pustiască din
epii. A luat frunza 'n buze și a plecat. Oa-
n izbit și spart oale cu cenușe pe urma lui,
e treasuri de bucurie.

școala ungurească de stat din Cebea, a stat
mă nou deschisă, dar în care nu vrea lu-
ntre! Doar doi copii de Țigan de-i băteau
Dela o vreme a trebuit să-și ice catrafu-
lascălușul de stat, neavând pe cine să feri-
ăci cinstitii noștri frați Români au dus
nai nobil boicot: alipindu-se cu drag de
școală și cultură românească, și ferindu-se
ta culturile străine, care visa să le fure su-
„Libertatea”.

Accidentul aeroplanului Vlaicu. Din Bu-
șe serie: Marți spre seară, vântul li-
se puțin, d. Vlaicu și-a scos aparatul din
i punând motorul în funcțiune a pornit
il Cotroceni.

omentul când a părăsit însă pământul,
că aparatul nu era bine pus la punct,
at spre partea dreaptă rupând aripa. În
condițiuni experiențele n'au mai putut

Imediat ce se vor face reparațiunile necesare
d. Vlaicu va reincepe experiențele de sburat cu
noul său aparat.

Tot aseară pe câmpul Cotroceni au conti-
nuat exercițiile de sburat ale ofițerilor aviatori.
Toți cei trei elevi și anume dnii loc. Zorileanu,
Istrati și în deosebi Capșa, au executat evoluțiuni
admirabile.

— **Sibiieni la ministrul de finanțe.** Cetim în
„Tel. Rom.”: O deputațiune din Sibiu, sub con-
ducerea deputatului dietal Emil Neugeboren, s'a
prezentat de curând la ministrul de finanțe Lu-
kács. În numele deputațiunii a vorbit primarul
sibiian Albert Dörr, rugând pe ministru să dis-
pună cât mai curând, să se facă sondagii, pentru
a căuta gaz sub pământean pe teritoriul Sibiului
și în folosul acestui oraș. Ministrul a primit cu
multă prevenire deputațiunea sibiiană și a pro-
mis, că va împlini rugămintea.

— **Inecat.** Ioan Stoisor, un țaran de 77 ani
din comuna Porcești, s'a dus Vineri după amezai
să se scalde în Olt. Câțiva copii au văzut cum
bătrânul se apropie tot mai mult de un loc pri-
mejdios al râului și i-au strigat să fi băgător de
seamă. Moșneagul însă n'a ascultat de copii, și în
câteva clipe a fost înghițit de valuri.

— **Atentat împotriva unui vapor.** Din New-
York se anunță: Impotriva unui vapor cu emi-
granți s'a săvârșit un atentat cu bombe pe când
vaporul se afla în mijlocul fluviului Hudson.
Vaporul aparține unui italian, care a primit în
mai multe rânduri amenințări dela „Mâna Nea-
gră”. Pasagerii cuprinși de panică au voit să se
arunce în apă și numai cu greu au putut fi cal-
minați.

Pagubele materiale sunt neînsemnate.

— **Carne din Argentina.** Intr-o ședință a
Reichstagului vienez, primul-ministru Gautsch
a răspuns la interpelările ce i-s'au făcut în chestia
importului de carne din Argentina.

Dânsul a spus între altele că importul și ex-
portul privitor la cele două state, adică Austria și
Ungaria s'a aranjat în anul 1867 cu ocazia împă-
cării dintre cele două state. Asupra importului
și exportului decide articolul 20 din 1897.

Austria și Ungaria este un teritor economic
comun, deci nu este indiferent pentru unul din-
tre cele două state, dacă unul se opune la import
sau export.

Cu privire la import s'a încheiat o normă ob-
ligatorie între cele două state.

Pentru exercitarea acestei norme s'a încheiat
o altă înțelegere. S'a stabilit mai înainte între cele
două state să evite importul din țări de peste oc-
cean deci și din Argentina.

Pentru importul carnei din Argentina, tre-
buie consimțământul ambelor guverne, și în ca-
zul când unul dintre guverne se opune, pe baza
normei încheiate, aceasta este obligată și pentru
celălalt guvern.

Pentru cazurile când nu există o convenție
pentru import sau export, s'a încheiat un proces
verbal între cele două guverne.

Un astfel de proces verbal s'a încheiat între
cele două guverne și în chestia importului carnei
din Argentina, și acest proces verbal îl numește
opozitia, convenție secretă. Ceea ce a fost cauza
atâtor interpelări.

Esența acestui proces verbal este că dacă unul
dintre cele două guverne se opune la început, a-
tunci acea opunere trebuie să o respecte și celălalt
guvern deoarece Austria și Ungaria au un teritor
economic comun.

x Atragem atenția ca. cetitori, cari voină
să-și comande cămine, să se adreseze fabricii
Tamássy József din Cluj, str. Monostori 7, când
stă la dispoziția cumpărătorilor cu bogat asorti-
ment de căminării de teracota și majiolică. Pre-
țuri efitine, cumpărătorii rimesc garanță.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arađ, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I
In fața palatului administrativ (comitatului)

Negustori, industriași, me- seriași români.

Ziarul nostru a hotărât publicarea unui ta-
blou statistic al tuturor negustorilor, industria-
șilor și meseriașilor români din Ungaria.

Adresăm deci, tuturor celor interesați rugă-
mintea să ne comunice cât mai în grabă numele
firmei, orașul și strada unde se găsește atelierul
sau prăvălia lor.
„TRIBUNA”

ECONOMIE.

Din istoricul cooperăției.

— R. Owen, Pionierii dela Rochdale, Buchez și
discipolii săi.

D I. Enescu.

II.

Ideia tovarășiei nu este a se căuta în vremile
noastre. Ea este tot atât de veche, ca și omenirea,
de aceea o dată hotărâtă a începutului ei, nu se
poate stabili.

Pentru satisfacerea trebuințelor, cari în cursul
timpului s'au ivit printre oameni, s'a simțit nece-
sitatea să se ia în ajutor și alte forțe, să se înto-
vărăsească unii cu alții, ca astfel și izbânda să fie
mai sigură. Astfel întâlnim la popoarele vechi
tovarășii de vânat, târlele popoarelor nomade nu
sunt altceva decât niște tovarășii în formă primi-
tivă, chiar viețuirea în sate și cătune nu e făcută
decât tot de chiagul tovarășiei.

Intre tovarășiiile acestea primitive și între
cele din ziua de azi a lipsit însă continuitatea si-
stematică, de aceea cooperativele de azi, deși au
principiul ajutorării reciproce, totuși sunt a se
privi, ca o creație a timpului mai nou.

Cei dintâi, cari au văzut foloasele acestor to-
vărășii au fost englezii și Anglia este a se privi
ca leagănul mișcării cooperative.

Primele urme din această mișcare cad prin
anii 1825—1830. În revista din Brighton „Co-
operator” anul 1828 găsim chiar o teorie a acestui
sistem, dezvoltată de Dr. Wiliam King.

Acela însă, care a răspândit ideile cooperative,
care și-a creat o școală și un sistem a fost *Robert
Owen*.

Om instruat în chestiile economice, căută cu
ajutorul ideilor creștinești, să aducă o „schimbare
în caracterul și împrejurările de trai ale omenii-
lor” și ca un apostol entreera, urmat de discipoli,
orașele Angliei, unde își desvolta teoriile sale.
Scopul, în serviciul cărora puse mișcarea coo-
perativă, avea o țintă foarte înaltă. Dr. H. Mül-
ler ne arată în studiul său asupra mișcării coo-
perative internaționale, direcția unde ducea stă-
ruințele lui Owen. El voia să înființeze:

1. „O centrală a cooperativeelor cu filiale în
toate părțile pământului;

2. Crearea unei schimbări în caracterul și în
imprejurările, cari favorizează opinia publică,
prin adunări, conferințe, misionari, publicații
ieftine, prin schimbarea reciprocă de produse
după principii drepte și cu eschiderea concuren-
ței personale și în sfârșit prin întemeierea de co-
munități ale solidarilor interese”.

În 1835 înființă în Londra „societatea tuturor
claselor și națiunilor” cu două secții, una în Man-
chester și alta în London. Ca să câștige și celelalte
națiuni pentru această centrală, întreprinse prin
Europa o călătorie mai lungă, unde căuta să-și
desvolte ideile lui reformatrice oamenilor cu in-
fluință din diferite state. Stăruințele lui însă
n'au avut rezultate, deoarece pe continent nu se cu-
noșteau principiile cooperăției. Se mărgini numai
la țara lui, unde desvoltă o activitate din cele mai
frumoase și unde ideile lui formase o școală. Ast-
fel în aceste vremuri găsim „Coloniile agricole”,
unde oameni întovărășiți, duceau după munea
lor traiul împreună și aveau întreținere în caz de
boală și bătrânețe. Nu numai în țărănie, dar
în toate clasele de jos, pătrunse ideile lui.

În 1844, pe urma unei greve, câțiva muncitori
din Rochdale, chibzuiau cum ar putea să-și îm-
bunătățească soarta lor atât de amară. Cunoșteau
ideile asociației și se hotărâră deci, să înființeze
o tovarășie, prin care să-și procure alimentele

necesare. Cu o răbdare vrednică de admirat și care e caracteristică la englezi, au adunat micile lor cotizații de 2 penny pe săptămână și la sfârșitul anului aveau 700 fcs. Cu această sumă cumpărau unele articole pentru trai, cari se vindeau la membri odată pe săptămână. Sâmbăta seara. După mari greutatea tovarășia începu să dea înainte, în doi ani se mări și câștigă și vinderea tabacului și al ceaiului, cari le aduceau frumoase venituri. În 1851 magazinul se deschidea în fiecare zi, numărul membrilor se urcă la 600 și făcea vânzare la săptămână de 5950 fcs. În 1859 tovarășia avea 3000 de membri cu un capital de 750.000 fcs, făcea vânzare anuală de 2½ milioane și avea un venit de 250.000 fcs.

Tovărășia aceasta nu se ocupa numai cu cumpărarea de alimente pe seama membrilor, ci avea și alte țante. Așa de pildă în statutele lor găsim:

a) „Construirea sau cumpărarea de case comode și sănătoase pentru asociați;

b) Acvirarea prin cumpărare de terenuri, cari mai întâi să se cultive de brațe neocupate și mai pe urmă să se împartă ca proprietăți individuale între asociați.

c) Consacrarea unei părți din veniturile viitoare pentru crearea de stabilimente comune pentru instrucțiune și dezvoltarea morală a membrilor”, etc.

Exemplul pionierilor dela Rochdale — așa se numesc aceștia — în curînd a fost imitat și de alți lucrători, iar azi mulțimită curajului lor, găsim în Anglia cele mai bine organizate societăți de consum. În 1845 se întemeie încă o tovarășie, în 1846 alta. În 1847 trei, 1848 două, una în 1849, patru în 1850 și șase în 1851. În anul 1863 erau 332 de societăți cu 90.458 de membri și cu un capital de 10,732.875 fcs.

După economistul Valleroux, cel dintâi, care a descris asociațiunile muncitorimii în Franța, a fost I. P. Buchez.

Acesta redactă „Jurnalul științelor morale și politice”, care mai târziu își schimbă numele în „l'Européen”, unde timp de mai mulți ani își dezvoltă ideile sale asupra acestor fel de asociații cu un „capital social neatîngibil și indisolubil”. Ajutat de câțiva prieteni, sările mergea și ținea prelegeri economice muncitorimii, fără nici o remunerare, cu toate că era sărac, ba întemeie o tovarășie (1823), care însă în curînd se dizolvă. Fiindcă revista sa „l'Européen” n'avea mulți abonenti și mai ales între muncitorime nu era de loc cunoscută, pentruca să își răspândească mai bine ideile lui căută un alt mijloc.

Articolul despre asociații, în care arăta munci-

torimii cum își poate „îmbunătăți soarta fără violență și fără ajutorul statului”, îl tipări pe niște evarturi de hârtie și-l împărți pe la atelierelor și locuințele lucrătorilor.

Nu mult după aceasta un lucrător argintar cu numele Leroy, se prezentă cu articolul la Buchez, cerîndu-i deslușiri.

Convins de avantajile unei tovarășii, ajutat cu parale de niște filantropi, întemeie împreună cu alți trei prieteni „asociația lucrătorilor bijutieri” („l'association des ouvriers bijoutiers en doré”). Cu micul capital de care dispuneau își cumpărau uneltele și și deschiseră un atelier, în care toți erau egali, lucrau în frățietate câte 11 ore la zi, se rugau lui Dumnezeu cetînd în toată dimineața că un capitol din evanghelie, iar Duminica mergeau împreună la biserică. Atelierul acestor lucrători se mări tot mai mult, ajunse să poată da ocupație și altor muncitori fără de lucru, cari mai pe urmă puteau deveni și ei membri.

Între muncitorime Buchez câștigă o mulțime de discipoli. Aceștia întemeie pentru răspîndirea ideilor cooperative revista „l'Atelier”, care avu o soartă mai bună ca „l'Européen”.

Pe coperta acestei reviste se aflau cuvintele: „Acela care nu voeste să muncească, nu-i ertat să mănânce”, pentru care motto au îndurat și proces de presă. Vedem deci că și atunci, ca și acum, adevărul nu era suferit. Cărturarii nu erau admiși la foaia lor decât ca membri corespondenți.

Revista deci era redactată de lucrători și adresată lucrătorilor. Cu ea voia să se aperse mai ales contra acelor, „cari sub scutul instruirii îi împingea spre depravare”. „Vom ataca pe toți aceia, cari au uitat că morala este, în acelaș timp, cel mai bun sfetnic și cea mai bună igienă pentru cel sărac”, scriau ei într'un număr din jurnalul lor.

În curînd urmă o tovarășie a croitorilor a tipografilor. În vremea revoluției dela 1848 găsim 200 de cooperative productive, toate în cea mai frumoasă dezvoltare.

Lovitura de stat din 2 Decembrie 1851 a fost pentru cooperative un mare dezastru. După o liniște de 10 ani, în mișcarea cooperativei a urmat o reculegere, mulțimită căreia Franța ocupă astăzi locul prim, ce privește organizația cooperativei productive.

POȘTA REDACȚIEI.

Deva. Anunțul, fiind imprimat în tipografie străină, nu se poate publica.

Machidon. Credem că a fost de ajuns cât s'a

seris. La nevoie vom mai reveni, deocamdată fost destul. Mulțumită pentru lămuriri.

București. A plecat la Călimănești, de acolo pleacă la Govora.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și t. n.

REISZ
MIKSA
fabrică de
MOBILE

în

Oradea-mare-Nagyvárad

Calea Rákoczi-ut No 14.

(Lângă Apolo).

GRUBER DEZSO

magazin de pălării și articole
de modă pentru bărbați.

Cluj-Kolozsvár,
Colțul străzii Wesselényi și Szépl,
vis-à-vis cu hotelul »Fészl«

Noutăți în pălării de domni și
copii, albituri, cravate și totfelul
de articole.

Prețuri solide!

Serviciu conștiințios!

Leon Tolstol.

70

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Lupta se mai liniște și soldații ieșeau vorbind de prin străzile lăturălnice.

— Mai ești încă în viață, Petroff? întrebă unul din ei.

— Că bine i-am fript, nene, spuse un altul; n'au să se mai întorcă de acum încolo. Noaptea e așa de neagră că începuseră să se bată între ei; nu-i nimic de băut p'aci?

Pentru cea din urmă oară Francezii fură respinși și piesele lui Tușin încunjurate de infanterie sgomotoasă, o porniră la drum din nou.

Părea un fluviu sumbru care curgea în aceeaș direcțiune, cu un murmur de cuvinte, un sgomot de copite și un scârțait de roți. Dar, stăpânind sgomotul surd al valurilor, strigătele ascuțite și gemetele răniților umpleau văzduhul. Vaetele lor păreau a umple întunericul din toate părțile.

Apoi un fel de vârtej se produse în această masă mișcătoare; un general călărind un cal alb și urmat de suita sa trecu rostind câteva cuvinte. Numai decât întrebări curioase se ridicară de pretutindeni:

— Ce a zis? — Unde mergem acum? — Nu poposim aci? — A felicitat?

Și masa mișcătoare își strînse rindurile, căci se răspânda svonul unui popas.

Cu toții se opriră în mijlocul unei căi mocirloase. Se aprinseră focurile și convorbirile fură reluate.

Căpitanul Tușin trimise pe un soldat să caute un medic pentru junkerul și luă loc la marginea unui foc Rostoff se târi lângă dânsul. Tremura de friguri, de durere, de frig, de umezeală. Somnul îl îngreua și cu toate astea nu putea adormi din pricina durerii arzătoare pe care o simțea în mâna rănită. Aci inchidea ochii, aci privea cum arde focul ori silueta lui Tușin, sezând jos pe pământ; și ochii mari, buni și inteligenți ai lui Tușin îl măsurau cu simpatie și milă.

Din toate părțile se auzea, sgomotul infanteriei ce se instala pentru noapte. Acum soldații nu mai păreau un fluviu curgând neîncetat în noapte, ci o mare ce începea să se liniștească, după furtună.

Inconștient, Rostoff privea și asculta tot ce se petrecea în juru-i. Un soldat se apropie de foc, sezu pe vine, își întinse mâinile deasupra flacărilor și intoase capul.

— Imi dați voe, Nobleța voastră? se adresă el lui Tușin. Mi-am pierdut compania și nu știu ce să fac spre a o regăsi.

Apoi veniră alți doi soldați, înjurîndu-se între dânsii și dând să își smulgă unul altuia o pereche de cizme vechi găsită în drum.

Un soldat slab și palid, cu gâtul învelit cu o batistă însângerată, ceru apoi cu o voce mănioasă, strigând:

— Nu cumva o să murim aci, ca niște câni?

Apoi veni și un soldat vesel și poznaș:

— Foc, foc, dați mi foc cald pentru infanterie! Mulțămim pentru jăratec, o să vi-l înapoiem cu câștig, adaogă el dispărînd în întunec cu un lemn arzând.

— Tot te doare? întrebă Tușin pe Rostoff.

— Rău de tot.

Dar în clipa aceea Tușin fu chemat la general. Nu departe de bivouacul artileriei, într'o cortă așezată pentru împrejurare, printul Bagration se deosebi, întretinându-se cu câțiva generali.

Printul Bagration le adresa mulțămirile sale de interes de amănuntele luptei. Generalul care, la început, își prezentase trupele lui Kutuzoff, povestii abea începuse lupta, că el și eșise din pădure, își nase eclerorii și lăsându-i să treacă înainte, se nașcu cu două batalioane asupra Francezilor pe cari îi învinsă cu baionetele.

El nu adaugă că lucrul acesta nu avusese loc așa ar fi dorit să facă, dar el regreta așa de tare nu-l făcuse încât era sigur că așa se întâmplase.

— Și trebuie să spun excelenței Voastre, amintindu-și de amabilitatea lui Kutuzoff față de Dologow, că soldatul degradat Dologow a făcut prizonier sub ochii mei un ofițer francez, și că s'a purtat sebit de bine.

— Atuni, Excelență, am văzut și atacul regimentului lui Pavlogradtzi, zise Gerhoff privind cu neîncredere cei de față, căci de fapt nici nu-i văzuse pe bușcazi zina aceea. Și el repetă ceea ce auzise: „Au sfârșit două careuri”.

Cum deschise Gerhoff gura, ceilalți ofițeri zămisăptând dela el, ca în totdeauna o glumă; dar fiind cele ce spunea el era spre gloria armatei, ei înțară mai decât un aer serios, cu toate că stiau că n'au din ce spusese Gerhoff nu era adevărat.

(Va urma).

In commis,

ca bună în bransa de manufactură care, sub condițiuni favorabile, la Comșa & Fiii în Săliște (Szelistye).

Generală de asigurare, soc. pe acții.

CONCURS.

ocuparea a două posturi de funcționar la Banca generală de asigurare, soc. în Sibiu, să publică prin aceasta în termenul și sub condițiunile staționale jos.

Concurenții au să dovedească: să fi absolvat cu succes bun, cu diploma de maturitate sau diplomă, vre-o școală comercială superioară și să fie deplin sănătoși, că au satisfăcut exigențelor militare și că nu sunt de peste 36 de ani.

Concurenții au să dovedească: să fi primi salariu anual, — amăsurat la vârsta și vrstei, — care salariu însă nu să fie mai mic ca Cor. 1500.

Concurenții să fi angajați pe un an de probă, după care să se decidă dacă serviciul lor va fi corespunzător, și să fie definitivati, conform regulamentului pentru funcționari, ce se va stabili în decizia instituției.

Concurenții să fi trimiși pe trei luni să facă parte din societăți de asigurare în care timp de trei luni să aibă și un adaus la salariu.

Concurenții să trebui să intre în serviciul societății la 1 Sept. st. n. a. c.

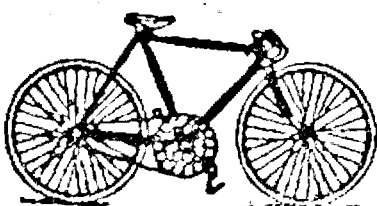
Concurenții să observe însă că cei ce vor dovedi că au practică de bancă și că cunosc perfect limba maghiară sau germană, vor fi preferați.

Concurenții să fie instruite cu actele necesare, au să fie înaintate Băncii generale de asigurare pe acții în Sibiu—Nagyszeben, până la 15 August st. n. a. c.

Parteniu Cosma m. p.
președintele direcțiunii
Băncii generale de asigurare.

Bicicletele de renume mondial:

THE CHAMPION și PREMIER
cu osie campanilară

roată automată (cu frână liberă) se vând pelângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără de nici o ridicare de preț în rate lunare de 12 și 15 cor. precum și

— părți alcătuitoare pentru biciclete —

ca gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. În urma circulației mari unde în toată Austro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus — în mare cu preț original de fabrică. —

Láng Jakab și fiul

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare

Budapesta, VIII., József-körut 41.

Filiale: Baross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut 6.

Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

BRAUN ANTAL

fabricant de instrumente muzicale în

Temesvár Centr., Strada Prinz Eugen No. 14.
(Casa proprie).

Cel mai mare și mai ieftin isvor de cumpărare în Ungaria de sud

instrumente: de alamă, lemn, de suflat, cu coarde și instrumente de bătut precum și părțile constitutive a acestora. =
Reparările se execută artistic.
Prețuri moderate.

Instrumente vechi se cumpără sau se schimbă. Export în mic și mare.

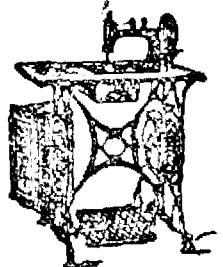
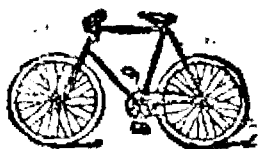
Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat de nou, unde primește comande și reparări de lucruri ce aparțin în branșe precum mașini de cusut, de scris, biciclete și gramofone etc. Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

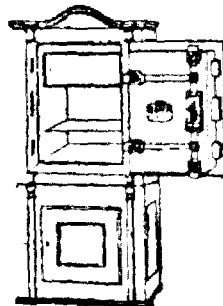
Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Gelléri și Schuller BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

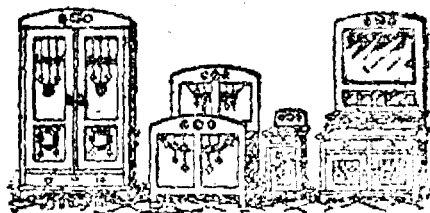
Efectuează casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Mașină de mobile.

IOSIF HACKLER

tâmplar de mobile și edificii
LUGOȘ, Strada Făgetului No 91.

Primesc orice lucrări pentru aranjamente de magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pelângă livrare promptă și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Cură de Ingrășat și de sânge!

Cacaua universală

Aszódy

dă rezultat sigur. Pe lângă o folosință lunară se poate ajunge o îngrășare de 3—4 kgr. Recomandată prin medici.

Cognac-medical

Unt de ceai, brânză de Liptó și salamă de Brașov

în gros și en detail

singura desfacere, pentru Oradea-Mare și Biharia:

Nagyvárad, strada Kossuth L.

Illustrate

cu vederi din Arad, peisaguri, pasteluri și motive românești se pot căpăta

la „Librăria Tribunei”.

DEGANIN contra gândacilor!

Curătați doamnă dragă!

Curând nu vei mai avea gândaci (șvabi) în cămin, deoarece firma românească

DEGAN, din Fiume

(Postafiók Nr. 163)
Dat un prav nou »DEGANIN« cel mai bun și pe toți îi omoară. 1 kgr. numai 3 coroane. Mai puțin jumătate kilogram nu se trimite. Costă 72 fil., iar banii se trimit (anticipative) la firma susnumită. Că comanzi 4 kgr. de cafea și un kgr. »DEGANIN« și 5 kilograme se trimit franco. Pe toți vorbesc de pravul »DEGANIN« și au probat cu mare rezultat. Cere gratis înțeleg românește pentru cafea bună!

DEGANIN cu mare efect!

...odestă, care nu vă costă nici o obodministrăției ziarului nostru poate fi... Ziarul nostru roagă pe onoratul... cererea prețurilor curente sau la... sau cumpărare să se provoace că... ei la cetit în ziarul Tribuna din Arad.

»DEGANIN« moartea gândacilor!

Un candidat de avocat

cu practică bună, află aplicare momentană în cancelaria subscribului.

Dr. Ioan Harșia,
advocat.
Reghinul-Săsesc (Szászrégen)

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 66 litru.
Rizling — 68. Roșu — 74.

Vinuri noi: Carbenet alb K — 98 litru.
Șiller K — 52. Rizling K — 54. Rizling și Ruje amestecat K — 50 litru.

Rachie de treve (comină) K 1.60 litru.
Rachie de drojdi 2.30, Rachie de treve (comină) specialitate K 2.10 litru.

Vinul și rachia să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie
Vase dau împrumut pe timp de două luni
Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

— **Nicolas Hencilă** —
măsar de zidiri și mobile
Déva, Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Aduce cu stimă la cunoștință on. public d'n loc și provincie, că și-a provăzat și mărit atelierul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

Primește totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparații cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

Haine bărbătești și femeiești,
întregi sau desfăcute, draperii
și perdele de dantelă, haine de
piele, odăjdii, acop. de altare le

curăță și văpsește

mai bine și mai ieftin dnul
Fintzler Ferencz,
vopsitor și spălător chimic în
Nagyvárad, Bazárépület,
în lătura dinspre teatru. În vecini cu ci-
sornicarul Kepes.

— Rog să se țină seamă la firmă. —

Gândiți-Vă la viitorul Vostru!

În contra lipsei omul se poate apăra pe sine, precum și pe cei de aproape dacă cumpără obligațiunile societății de ajutorare reciprocă „**BIOS**“ (Timișoara).

Fiecare se poate asigura, pe lângă plățirea taxei de înscriere 10 cor., a taxei de membru 12 cor., apoi pentru eventualele cazuri de moarte 2 cor. — toate plătite în un an — la cazuri de moarte suma de 2000 cor. — pe timp de 3 ani; la cazuri de incapacitate la lucru suma de 50 cor., lunar; iar după o plățire de 30 ani o anuitate de 600 cor. Ori-ce tată poate asigura pe fată la zestrea de 2000 cor. iar pe copil la majoritate tot 2000 cor., — plățind rate bagatele. Dacă moare cel-ce plătește, încetează plățirea ratelor, iar copiii respectivi, primesc până la etatea de 15 ani anuitatea de 30 cor., iar la căsătorie ori majoranță suma asigurată — Institutul are deplina acoperire. Suma asigurată până acum se urcă la 20 milioane. — În casa statului e depusă suma de 200.000 cor. cauție.

Cu lămuriri și prospeet servește atât centrala din Timișoara cât și agentura din Arad Șef-agent pentru comit. Arad și Hunedoara

Kökényessy J. Károly, Arad.

Se primesc bărbați de încredere ca agenți la sate ori orașe.

ANUNȚURILE
se primesc cu prețuri moderate la administr. Tribunei.

Nu mai e lipsă

ca să tunzi părul ciasuri întregi cu ajutorul foarfecilor și al piaptănelui. *Fiecare econom* poate comanda pe o carte postală pe seama familiei

Mașina de tăiat părul Solingen

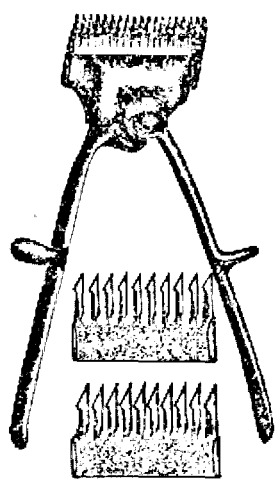
pregătită din cel mai bun oțel.

Foarfecile mașinilor noastre nichelate sunt ascuțite și ciselate cu mare îngrijire și astfel să și expedieze, alăturându-se la o mașină și un piaptăn de tăiat de 5 și 10^m, un feder în rezervă, și olei de uns.

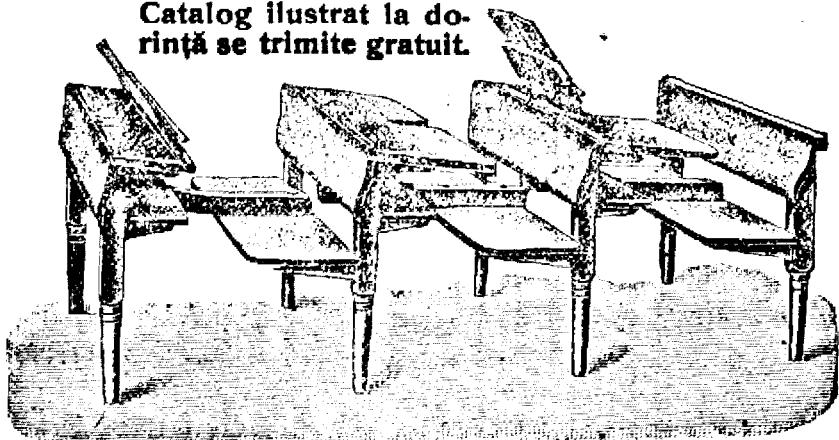
Expedierea se face și cu ramburs, ori trimițându-se banii înainte.

Prețul unei bucați 6 cor., două bucați se trimit franco (poșta plătită).

Frații LENGYEL Testvérek
magazin de expediție
KAPOSVÁR. (Somogy m)

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

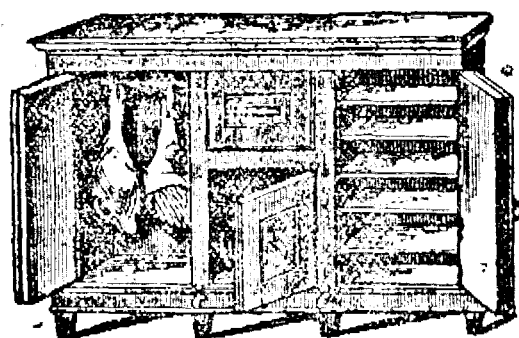
Feivel Lipót utódai
Budapest, IX., Ipar-utca No 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Itzkovits Gerson, Budapesta, IX

Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață la cari e necesară gheață puțină, preparate pentru măsurarea vinului a berei, conducte pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt

Intreprindere de acces la fabricarea zodei, sticlă de Bohemia, sirup smeură, lămâi și ananase, alabastru și praful de monadă ș. a. Comanda se efectuează prompt și cu prețuri convenabile

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

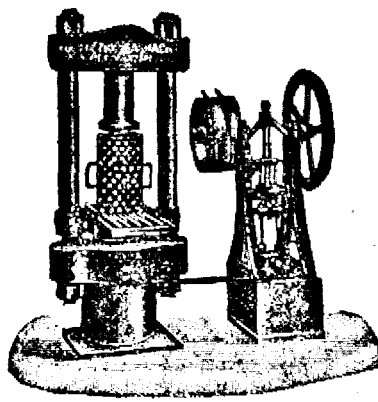
în Nyiregyháza.

Fabricează după o experiență bogată ca specialitate

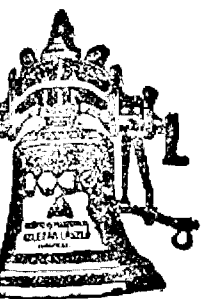
prese de olei mânate cu apă

Plue de olei, construcție simplă complicată. Prăjitori de olei pe încă zire cu aburi ori foc. Teasc pe sămburi de bostan. Mașini pentru fectionarea oleiului și aranjamentul plect pentru fabricarea oleiului. Unele de melițat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine.

Fabrică
de clopote

Participă la expoziția
universală din Paris.

Szlezák László

fabrică p. turnat clopote, accesorii
de turnuri și stativele lor

Budapesta, Frangepán-u. 77.
(Casa proprie. Lângă stațiunea tramv. electric).

Se recomandă pentru executarea ori-
căror lucrări din acest ram, ca turnarea
de clopote noi și vechi, pelângă ga-
ranție de mai mulți ani, cu coroană de
fier invenția mea. Pregătesc statine
drepte și plecate pentru clopote.

Preliminare se trimite la cerere gratis
și franco. — La dorință merge și în pro-
vincie pe speșele proprii. Execuție solidă.

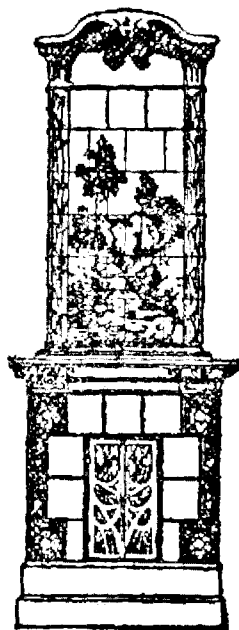
= Atelierul de fotografariat a lui =

≡ Csizhegyi Sándor ≡

Cluj—Koloșvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase foto-
grafii, deasemenea acvarele, picturi în olei,
specialități în pânze ori mătase, cari prin spă-
lare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă
n'o confundați, Cluj - Koloșvár, Piața Mátyás
király tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. —
Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoș-
tința on. public, că în Koloșvár,
Monostori-u. 7, am deschis
un mare magazin înregistrat
și provăzut cu *cuptoare din țară*
și *străinătate*, unde se află în de-
pozit permanent cuptoare moderne
de majolică stil secesion și cuptoare
de olane Daniel, precum și cămi-
nuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra de-
pozitului meu model, asigurînd-ul tot
odată despre calitatea perfectă ale arti-
colelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt
cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Koloșvár.

ABONAȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI

„TRIBUNA POPORULUI”
FOAIE POLITICĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Abonamentul:

Pe un an . . . 4 Cor. | Pentru România și America:
Pe un jumătate an 2 Cor. | Pe un an . . . 10 Cor.

Administrația: Arad, Strada Deák Ferencz 20.

„TIMIȘIANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII. FONDATĂ ÎN ANUL 1885.

Centrala în Timișoara-centru

(város) Piața Balázs-tér No 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în:

Buziaș, Recaș, Ciacova și Detta.

În Centrală Direcțiunea: No 510.

Contabilitatea: No 1149.

Capital propriu 1.500.000 Cor. Depuneri 5.000.000 Cor.

1: Filiala Buziaș Nr. 10.

Telefon: Filiala Recaș Nr. 14.

Telefon: Filiala Ciacova Nr. 16.

Telefon: Filiala Detta Nr. 26.

Primește depuneri spre fructificare, despre
cari eliberează libele. Administrează depu-
neri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea
sumei depuse $4\frac{1}{2}\%$ și 5% interese,
fără nici o detrageră.

După toate depunerile contribuția (darea)
de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 Coroane, după starea
casetei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite
cambiale cu acoperire hipotecară.

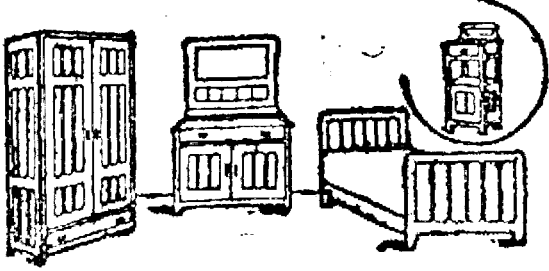
Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case
de închiriat și pe proprietăți de pământ.

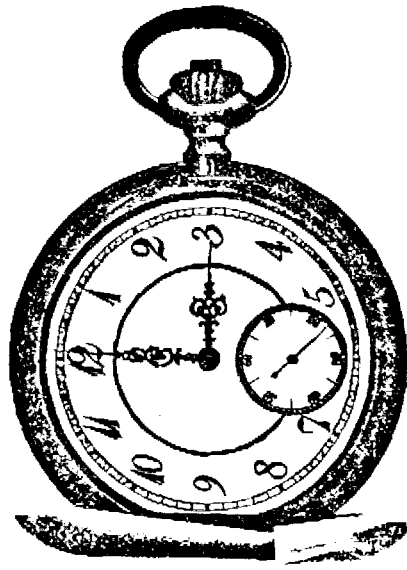

PÁLSÁNDOR

timplar pentru edificii și mobile
Nagyvárad, Uri-utca 49 (Hármos).

Pregătește ori-ce lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școli, biserici, locuințe, birouri etc. din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. și Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant. — Telefon pentru oraș și comitat nr. 629 —

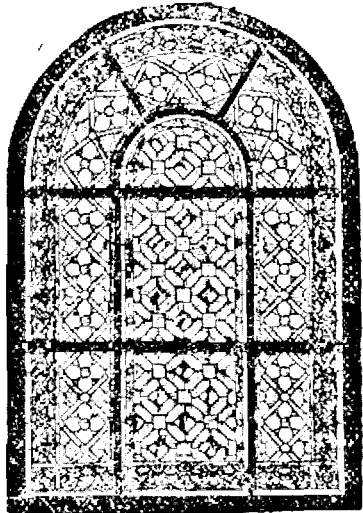
Cele mai bune
orologe
— cele mai solide și cele mai după modă —
juvaerice
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în
întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai acela vor primi catalogul gratuit care îl cer cu
provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a ceit anunțul în Trib.)
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Telefon 66—82.

FISCHER TESTVÉREK

lustruitorii de sticlă și fabricanții de oglinzi
pictură specială pentru geamuri de biserică
BUDAPEST, VIII., Koszoru-utca Nr. 27.

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci,
dulapuri și apărătoare pentru uși.
Primim execuția conștiințioasă a
oricăror lucrări din acest ram, apoi
colorarea în sticlă ori mozaic a ge-
murilor de biserici, dormitoare, su-
fragerii, saloane, portale și porticuri.

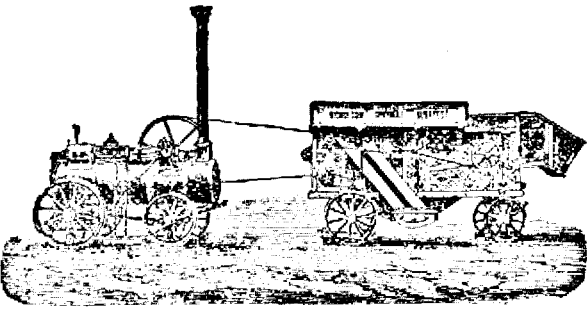
← Mare depozit de sticlă în plăci. →

Comandele atât din loc
cât și din provincie se fac
cu multă conștiințioșitate.

Anunțăm că mai avem 2 mașini de treerat cu
8 cai putere, 2 mașini cu 6 cai putere, 1 ma-
șină cu 4½ cai putere și mai multe motoare

cu benzin de trierat, pe cari le putem pune
imediat la dispoziția celor cari au lipsă de ele.

Garanță. — Condițiuni avantajoasă de plătire în rate.

Frații Burza

Arad,
Boros Béni-tér nr. 1.
(Casa proprie).

Edificare ieftină!

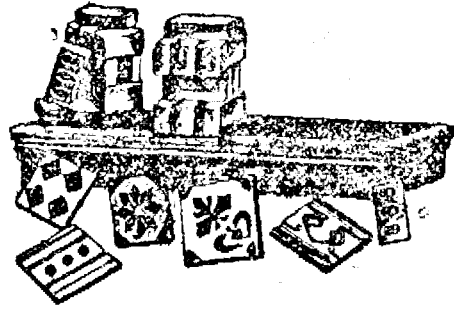
Întrece ori-care edificare
din alt material. Sistemul
meu e brevetat Nr. S—5546.
Se face prin prepararea în
mod propriu al betonului,
ori alte materii.

Primesc totfelul de edi-
ficări, locuințe, case de în-
chiriaț, edificii economice
și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, în-
grădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș fa-
ciment, învăitori de ciment.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de
ciment, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case,
streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips,
var stins ș. a. — Prețuri curente trimit gratuit.

Iosif Simics

întreprindere de edificare cu beton, fa-
bricant de obiecte de ciment și pierte.

Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

Biroul special de antreprisă pentru instalați sanitare a inginerului

PONTET SÁNDOR

Maros-Vásárhely str. Eötvös
Nr. 4. ≡

No telefonului 242.

Proiectează și primește:

instalări de apeducte, canalizări ca-
lorifere centrale, ventilatoare și
mașini cu apă, gaz și spirit.